

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΠΧΑ 9

Του

ΛΑΣΚΑΡΗ ΓΑΒΡΙΗΛ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Σαμαρά Αγγελική

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2020

Αφιερώνεται στην
Οικογένεια μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που ο καθένας με τον δικό του τρόπο με βοήθησαν καθοριστικά

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και ιδιαίτερα την μητέρα μου Μόρφω, την αδερφή μου Μαρία και την αρραβωνιαστικιά μου Νίκη που με υπομονή και κουράγιο πρόσφεραν την απαραίτητη ηθική συμπαράσταση για την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους Καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος της Εφαρμοσμένης Λογιστικής και Ελεγκτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας που προσπάθησαν να μου μεταδώσουν τις γνώσεις τους αλλά και το πνεύμα για συνεχή εξέλιξη. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την καθηγήτρια που ήταν υπεύθυνη για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας μου κ. Σαμαρά Αγγελική. Θα ήθελα να την ευχαριστήσω θερμά για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση της κατά την διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	iii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ABSTRACT	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	3
1.2 Σκοπός Εργασίας	6
1.3 Δομή της εργασίας	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	8
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	8
2.1 Εισαγωγή	8
2.2 Η εφαρμογή και η υιοθέτηση των προτύπων	8
2.3 Άρθρα και έρευνες για τα χρηματοοικονομικά μέσα	11
2.4 Συμπέρασμα	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	20
Δ.Λ.Π. 39 ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Α. 9	20
3.1 Εισαγωγή	20
3.2 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του ΔΛΠ 39	21
3.3 Βασικές έννοιες και ορισμοί	22
3.4 Χρηματοοικονομικά Μέσα : Αρχική Αναγνώριση και Παύση Αναγνώρισης	25
3.5 Παύση Αναγνώρισης μιας χρηματοοικονομικής Υποχρέωσης	27
3.6 Αρχική αποτίμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	27
3.7 Αιτίες δημιουργίας του ΔΠΧΑ 9	28
3.8 Σκοπός του ΔΠΧΑ 9	29
3.9 Πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9	29
3.10 Αρχική αναγνώριση	33
3.11 Παύση αναγνώρισης περιουσιακών στοιχείων	35
3.12 Παύση αναγνώρισης για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	38
3.13 Η κατάταξη των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	38
3.14 Κατάταξη χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	40
3.15 Αρχική Επιμέτρηση και μεταγενέστερη επιμέτρηση	41
3.16 Λογιστική Αντιστάθμιση	42

3.17 Αντισταθμισμένα στοιχεία	43
3.18 Λογιστικός χειρισμός του ΔΠΧΑ 9 και διαφορές με το ΔΛΠ 39	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	48
Δ.Λ.Π. 32 ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Α 7	48
4.1 Σκοπός και πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 32	48
4.2 Ορισμοί και Βασικές Έννοιες.....	50
4.3 Διαφορές χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και συμμετοχικών τίτλων.....	53
4.4 Ίδιες Μετοχές	54
4.5 Τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημιές	55
4.6 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	56
4.7 Σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα	58
4.8 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7.....	59
4.9 Βασικές έννοιες και ορισμοί	61
4.10 Επίπεδο γνωστοποίησης για τα χρηματοοικονομικά μέσα.....	62
4.11 Οι επιπτώσεις της νόσου COVID-19 στο σύνολο της οικονομίας.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	71
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη σημερινή εποχή όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα για όλες τις επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο διαδραματίζουν ένα πολύ σπουδαίο ρόλο. Έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα για όλες τις οικονομικές οντότητες, η σωστή και εμπειριστατωμένη καταχώριση τους στις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών, αποτελεί μια σημαντική παράμετρο για την εύρυθμη και σωστή λειτουργία τους. Τα τελευταία χρόνια ίσως ένα από τα πιο δύσκολα προβλήματα στον κόσμο των επιχειρήσεων είναι η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Είναι ένα θέμα μείζονος σημασίας σε όλο τον επιχειρηματικό κόσμο και έχει άμεση σχέση και με τη γενικότερη οικονομία.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτελούν ζωτικό κομμάτι στην παγκόσμια οικονομία. Για αυτό τον λόγο, η λογιστική καταγραφή τους αποτελεί σημαντικό κομμάτι για τις οικονομικές οντότητες και γενικότερα για όλη την οικονομία. Τα λογιστικά πλαίσια που καθορίζουν την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων, θεωρούνται ως καταλύτες για την σωστή λειτουργία των επιχειρήσεων. Από την 1/1/2018 το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 Χρηματοοικονομικά μέσα αντικατέστησε το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση. Η μετάβαση από το ένα πρότυπο στο άλλο έχει φέρει σοβαρές αλλαγές στην λειτουργία των οικονομικών οντοτήτων.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται και αναλύεται η σπουδαιότητα των χρηματοοικονομικών μέσων για όλες τις οικονομικές οντότητες αλλά και η αναγκαιότητα τους για να αποτιμούνται ορθά. Παρουσιάζεται και αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο του ΔΛΠ 39 και του ΔΠΧΑ 9. Ακόμα, παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των δύο προτύπων. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο του ΔΛΠ 32 και του ΔΠΧΑ 7.

Λέξεις-Κλειδιά: Χρηματοοικονομικά μέσα, Δ.Π.Χ.Α. 9, Δ.Λ.Π. 32, Δ.Π.Χ.Α. 7, Εύλογη αξία

ABSTRACT

Nowadays all the financial instruments for all companies all over the world play a very important role. They have a special importance for all financial entities, their correct and thorough recording in the financial statements of companies, is an important parameter for their smooth and correct operation. In recent years, perhaps one of the most difficult problems in the business world is the valuation of financial instruments. It is an issue of major importance throughout the business world and is directly related to the general economy.

Financial instruments are a vital part of the global economy. For this reason, their accounting is an important part for economic entities and for the economy as a whole. The accounting frameworks that determine the valuation of financial instruments are considered as catalysts for the proper operation of businesses. From 1/1/2018 the International Financial Reporting Standard 9 Financial Instruments replaced the International Accounting Standard 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement. The transition from one model to another has brought about significant changes in the functioning of economic entities.

This paper presents and analyzes the importance of financial instruments for all entities and their need to be properly valued. The institutional framework of IAS 39 and IFRS 9 is presented and analyzed. Still, the biggest differences between the two standards are presented. The institutional framework of IAS 32 and IFRS 7 is presented below.

Keywords: Financial instruments, IFRS 9, IAS 32, IFRS 7, Fair value

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Στη σημερινή εποχή, η ανάπτυξη των επιχειρήσεων και των οργανισμών έχει συμβάλει στο σημείο, όλες οι οικονομικές οντότητες να θεωρούνται από τους πυλώνες της κοινωνίας αλλά και της οικονομίας. Τα τελευταία χρόνια, η διεθνοποίηση όλων των συναλλαγών αλλά και η παγκοσμιοποίηση, έχουν οδηγήσει όλες τις οικονομικές οντότητες στην λήψη αποφάσεων οι οποίες θεωρούνται πιο δύσκολες και αφορούν την ευημερία τους στο παρόν και στο μέλλον. Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί θεωρούνται απαραίτητα στοιχεία στην σημερινή κοινωνία και στην ομαλή ύπαρξη της. Όλες οι επιχειρήσεις βοηθάνε σε σημαντικό βαθμό ώστε να υπάρχει ενεργοποίηση των ατόμων στο κοινωνικό σύνολο αλλά και να είναι ενεργά μέλη στην παραγωγική διαδικασία.

Ακόμα, οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων και των οργανισμών θεωρούνται σημαντικές γιατί μπορούν να επηρεάσουν την οικονομία μιας χώρας, οι μεγάλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε πολλές χώρες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό και την παγκόσμια οικονομία. Επίσης, βοηθούν τομείς όπως είναι η απασχόληση, η παραγωγή μιας χώρας καθώς και την απόδοση φόρων προς το εκάστοτε κράτος ώστε αυτό μπορεί να συνεχίσει ομαλά.

Όλες αυτές οι αλλαγές που παρατηρούνται σε διεθνές επίπεδο σε όλους τους οικονομικούς τομείς, έχουν δημιουργήσει νέα χρηματοοικονομικά εργαλεία για λογιστική απεικόνιση. Όλες οι επιχειρήσεις προσπαθούν να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα να μπορέσουν να διευκολύνουν τις διαδικασίες τους αλλά και παρέχουν καλύτερη πληροφόρηση στους οικονομικούς αναλυτές, στους επενδυτές και γενικότερα σε όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Στη σημερινή εποχή, όλο και περισσότερες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται διεθνώς. Αυτό δημιούργησε την ανάγκη για συγκρισιμότητα λογιστικών καταστάσεων αλλά και την παροχή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Όπως κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος παροχής οικονομικών πληροφοριών προς όφελος των εταιριών αλλά και των επενδυτών. Για αυτό τον λόγο, η Ευρωπαϊκή Ένωση για να καλύψει την ανάγκη να υπάρχουν κοινά πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και να διασφαλίζουν την διαφάνεια, να είναι πλήρως κατανοητά και να ελέγχονται κατάλληλα αποφάσισε την έκδοση κοινών προτύπων. Επιπλέον, κατέστη μεγαλύτερη η ανάγκη εφαρμογής κοινών προτύπων διότι υπήρχαν πολλοί και διαφορετικοί κανόνες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που αφορούσαν το κάθε κράτος μέλος. Επίσης ένα θεμελιώδες πρόβλημα ήταν ότι τα περιουσιακά στοιχεία εμφανιζόταν στην αγοραία τους αξία με αποτέλεσμα το εκάστοτε στοιχείο να αποτιμάται στο κόστος κτήσης με αποτέλεσμα να αγνοείται η αλλαγή της αξίας στον ισολογισμό (Butler, 2009).

Ως εκ τούτου, δημιουργήθηκαν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία θεωρούνται το κύριο και πλέον αποδεκτό μέσο της λογιστικής επιστήμης και αποτελούν μια κωδικοποιημένη μορφή λογιστικών πολιτικών και κανόνων που εφαρμόζονται για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων (Whittington,2005).

Το 2005, τα λογιστικά πρότυπα όλων των χωρών μελών της Ε.Ε. αντικαταστάθηκαν από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, τα οποία τέθηκαν σε ισχύ σε όλα τα κράτη-μέλη αλλά και σε άλλες μεγάλες χώρες όπως η Βραζιλία , η Αργεντινή ,η Αυστραλία, η Ρωσία. Οπότε από το συγκεκριμένο έτος όλες οι εταιρίες των χωρών που ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο, έπρεπε να καταρτίζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, η εφαρμογή των προτύπων από τόσες χώρες και συνεπώς και από τις επιχειρήσεις τους, να υπάρχει μια ομοιόμορφη λογιστική αντιμετώπιση και να αποφεύγεται η παραπλάνηση για όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Με αυτό τον τρόπο υπήρξε η δυνατότητα να παρέχονται καλύτερες πληροφορίες για τις επιχειρήσεις σε σχέση με την απόδοση τους, την οικονομική τους θέση και τις ταμειακές τους ροές. Ακόμα, ο ευρύς κύκλος των χρηστών μπορούσε να καταλάβει την επιμέλεια και την υπευθυνότητα της Διοίκησης της επιχείρησης, στην

διαχείριση των πόρων ώστε οι χρήστες να μπορούν να λάβουν τις καλύτερες δυνατές επενδυτικές αποφάσεις.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθούν όλοι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων οι οποίοι είναι οι εξής (Μπάλλας και Χέβας,2011) :

- **Εργαζόμενοι :** Οι εργαζόμενοι ενδιαφέρονται κυρίως για πληροφορίες που έχουν σχέση με την κερδοφορία αλλά και τη απόδοση της επιχείρησης. Ακόμα, ενδιαφέρονται για την παροχή ανταγωνιστικών αμοιβών από την οικονομική οντότητα.
- **Επενδυτές :** Οι επενδυτές ενδιαφέρονται για την αποδοτικότητα και το κίνδυνο που μπορεί να υπάρξει για τις επενδύσεις τους και χρειάζονται τις πληροφορίες ώστε να λάβουν τις καλύτερες επενδυτικές αποφάσεις για το μέλλον τους.
- **Πιστωτές :** Οι συγκεκριμένοι εστιάζουν την προσοχή τους κυρίως στην ικανότητα της επιχείρησης να είναι επικερδής ώστε να μπορεί να τηρεί της υποχρεώσεις της αλλά και να είναι συνεπής στις δανειακές υποχρεώσεις της.
- **Κυβερνήσεις :** Οι κυβερνήσεις των χωρών ενδιαφέρονται για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και την τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων της.
- **Κοινό :** Το κοινό ενδιαφέρεται κυρίως για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και τις τελευταίες εξελίξεις στην πορεία της επιχείρησης, το κοινό ενδιαφέρεται για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αυτή παρέχει.

Για την δημιουργία και κατάρτιση των συγκεκριμένων λογιστικών προτύπων συνεργάστηκαν αρκετοί φορείς ώστε να υπάρξει αυτό το αποτέλεσμα. Αυτοί είναι οι εξής : Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.), το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.), Η Επιτροπή Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (I.F.R.I.C.) και το Συμβουλευτικό Σώμα Προτύπων (S.A.C.). Πιο συγκεκριμένα:

- **Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB):** Η συγκεκριμένη επιτροπή συστάθηκε το 1973 και στην οποία συμμετείχαν πολλές χώρες όπως

είναι η Γαλλία, η Γερμανία, το Μεξικό, η Ιρλανδία, ο Καναδάς, Αυστραλία, Ιαπωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο, , Η.Π.Α. και η Ολλανδία. Σκοπός της επιτροπής ήταν η δημιουργία λογιστικών προτύπων τα οποία να ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Από το 2001 η επιτροπή ανασυστάθηκε και λειτουργεί πλέον ως ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός.

- Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB): Ο σκοπός του συγκεκριμένου οργανισμού είναι η δημιουργία λογιστικών προτύπων και η ανάπτυξη των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.
- Η Επιτροπή Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRIC) : Ο στόχος της επιτροπής είναι να ερμηνεύει την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. και να παρέχει οδηγίες με οικονομικά ζητήματα, να μπορεί να αποδίδει σύμφωνα με το στόχο του ιδρύματος των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και να δημοσιεύει σχόλια που γίνονται εντός μιας περιόδου.
- Το Συμβουλευτικό Σώμα Προτύπων (SAC) : Ο στόχος του συμβουλευτικού σώματος είναι να μπορέσει να δίνει συμβουλές και να ενημερώνει το ίδρυμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για απόψεις οργανώσεων και ατόμων σε σημαντικά πρότυπα.

1.2 Σκοπός Εργασίας

Ο σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι η ανάλυση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων που αφορούν τα χρηματοοικονομικά μέσα. Η παρούσα εργασία έχει ως κύριο στόχο την ανάλυση του Δ.Λ.Π. 39 αλλά και του Δ.Π.Χ.Α. 9 το οποίο αντικατέστησε το Δ.Λ.Π. 39. Ακόμα, στόχος είναι να αναλυθούν οι διαφορές τους αλλά και να γίνει παρουσίαση και των άλλων προτύπων που αφορούν τα χρηματοοικονομικά μέσα και είναι αλληλένδετα μεταξύ τους, δηλαδή του Δ.Λ.Π. 32 και του Δ.Π.Χ.Α 7. Τέλος, ο κύριος σκοπός της παρούσας διπλωματικής είναι να τονιστεί η σημαντικότητα του ρόλου που διαδραματίζουν τα χρηματοοικονομικά μέσα για όλες τις οικονομικές οντότητες αλλά και γενικότερα για όλη την οικονομία.

1.3 Δομή της εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής αναφέρονται εισαγωγικά τα χρηματοοικονομικά μέσα και το πόσο σημαντικά θεωρούνται στην σημερινή εποχή για όλες τις οικονομικές οντότητες. Αναφέρεται η ανάγκη για την υιοθέτηση κοινών προτύπων ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη συγκρισιμότητα και συνάφεια για όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Με τον τρόπο αυτό, γίνονται περισσότερο κατανοητές οι οικονομικές καταστάσεις και αυτό οδηγεί στην λήψη καλύτερων επενδυτικών αποφάσεων. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια μικρή εισαγωγή για την μελέτη που έχει γίνει γύρω από τα χρηματοοικονομικά μέσα, παρουσιάζονται άρθρα και γίνεται μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας. Ακόμα, αναφέρονται έρευνες που έχουν διενεργηθεί για τα χρηματοοικονομικά μέσα και μέθοδοι αποτίμησή τους, με εστίαση στην μέθοδο της εύλογης αξίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 που αντικατέστησε το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39. Αναλύονται οι κανόνες που το διέπουν και το θεσμικό πλαίσιο του. Επίσης, γίνεται μια μικρή ανάλυση και για το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39. Τέλος, υπάρχει μια σύγκριση μεταξύ των δύο προτύπων και οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ τους. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται και αναλύεται το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32 και το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7. Αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο και οι κανόνες που διέπουν τα συγκεκριμένα πρότυπα.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν για τα χρηματοοικονομικά μέσα και κατά πόσο υπάρχει βελτίωση στην κατανόησή τους από τους οικονομικούς χρήστες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Στη σημερινή εποχή η εταιρική δραστηριότητα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κομμάτια της κοινωνίας. Η παγκοσμιοποίηση και η διεθνοποίηση των επιχειρήσεων αλλά και η ευκολία που πραγματοποιούνται πλέον οι οικονομικές συναλλαγές, έχει κάνει πιο δύσκολο το έργο των οικονομικών οντοτήτων όσον αφορά την λήψη των αποφάσεων τους για το μέλλον αλλά και για το παρόν. Τα τελευταία χρόνια οι περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά μέσα για εμπορικούς, επενδυτικούς και χρηματοοικονομικούς σκοπούς.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα παρουσιάζονται από το Δ.Λ.Π.32 ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια και των συνθηκών υπό τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πρέπει να συμψηφίζονται. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετά προβλήματα όσον αφορά την σωστή εκτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Με το συγκεκριμένο θέμα έχουν ασχοληθεί αρκετοί οικονομολόγοι και αναλυτές με δημοσιοποιήσεις άρθρων, διεξάγοντας έρευνες αλλά και γράφοντας βιβλία με το συγκεκριμένο θέμα, που αφορά την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων αλλά και την μέθοδο αποτίμησης αυτών των μέσων.

2.2 Η εφαρμογή και η υιοθέτηση των προτύπων

Στην σημερινή εποχή που η οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο αλλάζει συνεχώς και υπάρχουν συνεχώς ανακατατάξεις λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας, ο πολυεθνικός χαρακτήρας που έχουν πλέον οι επιχειρήσεις και οι δραστηριότητες

τους, η διεθνοποίηση των συναλλαγών καθώς και απελευθέρωση του εμπορίου, οδήγησε στην δημιουργία και στην ανάπτυξη κάποιων προτύπων ώστε να διευκολυνθούν όλες οι διαδικασίες. Η διεθνοποίηση του εμπορίου και το άνοιγμα των συνόρων για όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες οδήγησε όλο και περισσότερες επιχειρήσεις και οντότητες να επεκταθούν πέρα από τα σύνορα τους, έδωσε κίνητρα σε περισσότερες εταιρείες ώστε να μπορέσουν να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους, να μπορέσουν να αντλήσουν κεφάλαια και να τα ξανά επενδύσουν σε προϊόντα και υπηρεσίες σε διεθνές επίπεδο.

Η παγκοσμιοποίηση μαζί με την δυνατότητα που παρέχει ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ανοιχτά σύνορα και πιο εύκολες συναλλαγές εντός των συνόρων της οδήγησε σε μεγάλες αλλαγές. Λόγω των περίπλοκων συναλλαγών και της εμφάνισης διάφορων λογιστικών συστημάτων που είχε η κάθε χώρα, κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη για την ύπαρξη ενός κοινού λογιστικού συστήματος που θα ήταν κοινό σε διεθνές επίπεδο. Θεωρήθηκε έντονη η ανάγκη για ένα κοινό σχέδιο λογιστικής ώστε να διευκολυνθούν οι διεθνείς συναλλαγές και να μπορούν να ελέγχονται και πιο εύκολα. Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα του κοινού λογιστικού σχεδίου είναι πως υπάρχει άμεση συγκρισιμότητα μεταξύ των χρηματοοικονομικών καταστάσεων από διαφορετικές επιχειρήσεις σε διαφορετικές χώρες. Το εν λόγω πλεονέκτημα αποτελεί και το κυριότερο επιχείρημα όσων τάσσονται υπέρ των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Σε άρθρο της η Wangto 2014, συμμαρτίζεται την άποψη και τάσσεται υπέρ της υιοθέτησης κοινών προτύπων σε διεθνές επίπεδο. Τεκμηριώνει εμπειρικά την συγκεκριμένη άποψη πως υπάρχουν πολλά οφέλη από τη χρήση διεθνών προτύπων λογιστικής. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει πως η συγκρισιμότητα που υπάρχει μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων από διάφορες επιχειρήσεις, βοηθάει σημαντικά στην ταχύτητα μετάδοσης των δεδομένων που προκύπτουν, υπάρχουν περισσότερες αντιδράσεις από όλα τα μέλη των επιχειρήσεων αλλά και από όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να επιτευχθεί καλύτερο αποτέλεσμα για όλους και να υπάρξει μεγαλύτερη προσαρμογή στα νέα οικονομικά δεδομένα που θα προκύψουν. Όπως μπορεί να γίνει κατανοητό, η σύγκριση μεταξύ οικονομικών καταστάσεων γίνεται πιο εύκολη και προκύπτουν περισσότερες πληροφορίες που μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικές για πολλούς χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Το μεγαλύτερο προτέρημα είναι πως μπορούν να ανταποκριθούν πιο γρήγορα και σωστά σε όλες τις αλλαγές και να προσαρμοστούν

ανάλογα. Ακόμα, εκτός το ότι δρουν πιο γρήγορα, είναι ενημερωμένοι πιο σωστά όλοι οι χρήστες με αποτέλεσμα να παίρνουν πιο σωστές αποφάσεις.

Πριν δημιουργηθούν τα ΔΛΠ και τα ΔΠΧΑ, το κάθε κράτος εφάρμοζε το δικό του λογιστικό και φορολογικό του σύστημα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην είναι απολύτως κατανοητές οι οικονομικές καταστάσεις μεταξύ των χωρών που εφάρμοζαν διαφορετικά συστήματα λογιστικής και φορολόγησης. Η κάθε χώρα παρουσίαζε τις οικονομικές καταστάσεις της ανάλογα με τα συμφέροντα των χρηστών. Επίσης, επηρεαζόταν σε άμεσο βαθμό ένα σύνολο κοινωνικών, νομικών και οικονομικών συνθηκών. Όπως μπορεί να γίνει κατανοητό, όλο αυτό δημιούργησε ένα μεγάλο μπέρδεμα αλλά και μια δυσπιστία ως προς την εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων. Βέβαια, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως και με την υιοθέτηση των προτύπων θα έπρεπε να αλλάξουν πολλά στις νομοθετικές ρυθμίσεις της κάθε χώρας που θα τα εφάρμοζε. Σε άρθρο του ο Carkun το 2013 αναφέρει χαρακτηριστικά πως για να μπορέσει μια χώρα να μεταβεί από το εθνικό της λογιστικό σύστημα στην υιοθέτηση των διεθνών προτύπων απαιτείται αρκετός χρόνος και δεν είναι σε καμία περίπτωση εύκολη υπόθεση. Ακόμα, και αν γίνει η μετάβαση στα διεθνή πρότυπα, υπάρχουν πάλι σημαντικές διαφορές. Αυτό συμβαίνει διότι τα νομικά χαρακτηριστικά και τα φορολογικά δεν διαγράφονται κατευθείαν αλλά συνεχίζουν να υπάρχουν. Οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα σε κάθε χώρα μπορούν να επηρεάσουν τις δυνάμεις της αγοράς αλλά και τα λογιστικά δεδομένα. Σε άλλο άρθρο τους οι Larson και Street το 2004 μετά από έρευνα, καταλήγουν στο συμπέρασμα πως τα μεγαλύτερα εμπόδια για την υιοθέτηση και την εφαρμογή των Διεθνών λογιστικών Προτύπων είναι πρώτον, η πολυπλοκότητα τους, ειδικά για τα ΔΛΠ 32 και τα ΔΛΠ 39, και δεύτερον, ο φορολογικός προσανατολισμός που υπάρχει σε κάθε σύστημα της κάθε χώρας.

Η εφαρμογή των ΔΛΠ αποτελεί ένα δύσκολο κομμάτι για κάθε χώρα που προσπαθεί να τα εφαρμόσει, ειδικότερα για χώρες που είναι μικρές και ως επί των πλείστων έχουν επιχειρήσεις που θεωρούνται μικρομεσαίες και έχουν περιορισμένες δυνατότητες. Βάση ερευνών, υπήρξαν εταιρείες μεγάλες οι οποίες μπόρεσαν εύκολα να υιοθετήσουν τα πρότυπα και να καταρτίσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Ωστόσο, αυτό αποτελεί την εξαίρεση και όχι τον κανόνα. Για την πλειονότητα των επιχειρήσεων, τα ΔΛΠ και τα ΔΠΧΑ εισάγουν νέες έννοιες λογιστικής οι οποίες μέχρι και πριν λίγα χρόνια ήταν άγνωστες

για το εύρος των περισσότερων επιχειρήσεων. Ειδικότερα, στην Ελλάδα, πολλές επιχειρήσεις, δεν γνωρίζουν έννοιες που εισάγουν τα ΔΛΠ και δεν μπορούν να τις ακολουθήσουν. Ένα παράδειγμα είναι η αναγνώριση και η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Με το παλιό λογιστικό σχέδιο, τα χρηματοοικονομικά μέσα, μπορούν να αποτιμηθούν στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρεχούμενης τιμής. Ακόμα, και τώρα και σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, αυτός είναι ο βασικός τρόπος αποτίμησης. Το μοντέλο της αποτίμησης με βάση το ιστορικό κόστος αποτελεί ακόμα και σήμερα το βασικό μοντέλο αποτίμησης σε αντίθεση με το βασικό μοντέλο αποτίμησης που προτείνουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Αλλά η μέθοδος αποτίμησης με την εύλογη αξία, αποτελεί στην ουσία, μια εναλλακτική αποτίμησης για όσες επιχειρήσεις θέλουν να αποτιμήσουν με αυτό τον τρόπο τα χρηματοοικονομικά τους μέσα.

2.3 Άρθρα και έρευνες για τα χρηματοοικονομικά μέσα

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, τα χρηματοοικονομικά μέσα και η αποτίμηση τους αποτελεί μέγιστο θέμα για τους οικονομολόγους. Αρκετοί έχουν ασχοληθεί και οι απόψεις δίστανται. Το 2013 ο Munk, αναφέρει ότι για τους πιθανούς επενδυτές τα χαρακτηριστικά ενός χρηματοοικονομικού μέσου θεωρούνται πολύ σημαντικά. Ακόμα, σημαντικά θεωρούνται η απόδοση αλλά και η οικονομική θέση της επιχείρησης που τα έχει υπό την κατοχή της. Ως χαρακτηριστικά ενός χρηματοοικονομικού μέσου μπορούν να είναι η τρέχουσα τιμή αλλά και οι πληρωμές που μπορεί να αποφέρει στο μέλλον το συγκεκριμένο στοιχείο. Βέβαια, δεν μπορεί να καθοριστεί ακριβώς η μελλοντική τιμή ενός στοιχείου επειδή αυτή εξαρτάται άμεσα και από την μελλοντική ευημερία της εταιρείας που το έχει υπό την κατοχή της.

Η σωστή και πλήρης καταχώρηση των χρηματοοικονομικών μέσων είναι σημαντική και σχετίζεται κυρίως με την ευστάθεια και την ευημερία των επιχειρήσεων όσο και της συνολικής οικονομίας στην χώρα που αυτές θα δραστηριοποιούνται. Η σωστή αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων τους αποτελεί θέμα μείζονος σημασίας για όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, κυρίως για τις επιχειρήσεις, τους πιθανούς επενδυτές αλλά και για το επενδυτικό κοινό.

Ο Schmidt σε άρθρο του το 2009 αναφέρει πως σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. η εύλογη αξία ορίζεται ως η τιμή συναλλαγής. Σε ατελείς αγορές, οι οριακές τιμές αγοραστή και πωλητή διαφέρουν. Η τιμή συναλλαγής μπορεί να είναι ένα ποσό που κυμαίνεται ανάμεσα σε αυτές τις τιμές. Η τιμή της εύλογης αξίας αναφέρεται στην οριακή τιμή του δυνητικού αγοραστή. Αυτό ωστόσο αναιρεί την έννοια των δύο ορθολογικών ενεργούντων μερών και δεν μπορεί να ορισθεί ακριβώς έτσι, διότι και τα δύο μέλη έχουν ως σκοπό το μέγιστο κέρδος. Ο Schmidt καταλήγει στο συμπέρασμα πως η αξία κάθε στοιχείου είναι συγκεκριμένη για κάθε μέρος ανάλογα με τις επενδυτικές ευκαιρίες και αλλά και τις προτιμήσεις. Βέβαια υπάρχει πάντα μια δίκαιη αξία συναλλαγής. Ωστόσο η οικονομική οντότητα που κατέχει το στοιχείο μπορεί να αγνοεί την ακριβή αξία του. Οπότε είναι δύσκολο να εφαρμοστεί επακριβώς η έννοια της εύλογης αξίας όπως αναφέρεται.

Η μέτρηση της εύλογης αξίας έγινε διάχυτη στις χρηματοοικονομικές αναφορές τα τελευταία 20 χρόνια. Σύμφωνα με τη λογιστική της εύλογης αξίας, οι οντότητες υποχρεούνται να επιμετρούν συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στις εύλογες αξίες τους κατά τις ημερομηνίες αναφοράς. Η εύλογη αξία είναι μια τρέχουσα αξία που βασίζεται στην αγορά. Αυτή η αγοραία αξία δεν μπορεί πάντα να παρατηρηθεί. Η συζήτηση σχετικά με τη χρησιμότητα της λογιστικής της εύλογης αξίας προέκυψε με τη χρηματοπιστωτική κρίση κατά τα έτη 2007-2009. Οι πολέμιοι της λογιστικής της εύλογης αξίας επιμένουν ότι η χρηματοοικονομική πληροφόρηση που βασίζεται στη μέτρηση της εύλογης αξίας έχει επιταχύνει τη χρηματοπιστωτική κρίση και επιδείνωσε σημαντικά τον αντίκτυπο στις επηρεαζόμενες εταιρείες. Βέβαια υπάρχουν πολλές σημαντικές απόψεις υπέρ της λογιστικής εύλογης αξίας. Δεδομένου ότι η εύλογη αξία είναι μια υποθετική τιμή αγοράς. Το σημείο εκκίνησης για όλες τις εκτιμήσεις μέτρησης της εύλογης αξίας είναι η αγορά.

Σε έρευνα του το 2013 ο Vialcanet, ασχολήθηκε με τις επιπτώσεις που υπήρξαν από την εφαρμογή του ΔΛΠ 32 σε επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς στην Ισπανία. Το δείγμα που χρησιμοποίησε στη έρευνα του περιελάμβανε 98 επιχειρήσεις. Μελέτησε τα οικονομικά τους στοιχεία πριν αλλά και μετά την εφαρμογή του ΔΛΠ 32 και κατέληξε στο συμπέρασμα πως με την εφαρμογή του προτύπου, υπήρξε μείωση στο επίπεδο κεφαλαιοποίησης, υπήρξε αύξηση του χρέους αλλά επιδεινώθηκαν οι οικονομικοί δείκτες των συγκεκριμένων εταιρειών.

Σε άλλη έρευνα που διεξήγαγε ο Adzis το 2016 για την εφαρμογή του ΔΛΠ 39 και την εφαρμογή που έχει σε τράπεζες. Πιο συγκεκριμένα, κάνει έρευνα για τράπεζες του Χονγκ Κονγκ και μελετάει τις επιπτώσεις από την εφαρμογή του προτύπου. Προσπαθεί να επικεντρωθεί στο αν η εφαρμογή του προτύπου μειώνει στην ουσία την προσπάθεια των τραπεζών για εισοδηματική εξομάλυνση και αν υπάρχει οποιαδήποτε ενθάρρυνση για μεταβολές στον οικονομικό κύκλο. Καταλήγει στο συμπέρασμα πως με την εφαρμογή των προτύπων ,δεν υπάρχει αύξηση για εισοδηματική εξομάλυνση, αντίθετα υπάρχει σημαντική μείωση και δεν υπάρχει καμία ένδειξη ώστε να υπάρξουν μεταβολές στον οικονομικό κύκλο των τραπεζών. Όλα τα παραπάνω, αποτελούν σημαντικά ευρήματα υπέρ της εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και στην ουσία, αυτή η έρευνα ενθαρρύνει, τις χώρες οι οποίες δεν εφαρμόζουν τα ΔΛΠ και ΔΠΧΑ , να τα εφαρμόσουν όσο πιο άμεσα γίνεται.

Η αγορά είναι ένα αποτέλεσμα ανθρώπινης δράσης, αλλά όχι ανθρώπινου σχεδιασμού που μεταφέρει πληροφορίες με τη μορφή τιμών. Η τιμή αγοράς ενσωματώνει τη συναίνεση όλων των συμμετεχόντων στην αγορά σχετικά με τα εμπορεύματα που διαπραγματεύονται. Από οικονομική άποψη, η τιμή αγοράς είναι μια τομή των απόψεων των συμμετεχόντων στην αγορά σχετικά με τη χρησιμότητα αγαθών, μελλοντικές ταμειακές ροές από τα αγαθά και τις αβεβαιότητες που περιβάλλουν αυτές τις ταμειακές ροές. Επιπλέον, η αγορά είναι ο μόνος κριτής αξιών. Ορισμένοι συμμετέχοντες μπορεί να κατανοήσουν την τιμή αγοράς ως υπερτιμημένη ή υποτιμημένη. Ωστόσο, μόνο η μελλοντική ρύθμιση των τιμών της αγοράς μπορεί να δικαιωθεί εάν η δράση τους να αποκομίσει κέρδος λόγω προηγούμενης υποτιθέμενης τιμής «μη ισορροπίας» ήταν επιτυχής.

Εγείρονται κάποια σημαντικά ερωτήματα. Πρέπει η εύλογη αξία να είναι τιμή εξόδου, τιμή εισόδου, μέση τιμή, ουδέτερη τιμή; Η εύλογη αξία πρέπει να είναι ανεξάρτητη από την οντότητα, αλλά η ταξινόμηση ενός στοιχείου εξαρτάται συχνά από το σκοπό για τον οποίο η οντότητα απέκτησε ένα συγκεκριμένο στοιχείο. Η ταξινόμηση επηρεάζει την επακόλουθη μέτρηση του στοιχείου. Η διακριτική ευχέρεια κατά την ταξινόμηση των στοιχείων του ισολογισμού μπορεί να οδηγήσει στο αποτέλεσμα ότι το ίδιο στοιχείο αντιμετωπίζεται διαφορετικά μεταξύ των οντοτήτων. Κάποιες οικονομικές οντότητες μπορούν να επιμετρήσουν το στοιχείο στην εύλογη αξία και άλλες να το αποτιμήσουν στο ιστορικό κόστος. Η

συγκρισιμότητα και η συνάφεια των οικονομικών καταστάσεων με αυτό τον τρόπο μειώνονται αρκετά. Ο ορισμός της εύλογης αξίας και των αρχών της χρήσης του είναι κρίσιμοι παράγοντες για την επίτευξη αληθινής και δίκαιης άποψης της οικονομικής πραγματικότητας στις οικονομικές καταστάσεις (Prozachka,2011).

Ο Hitz το 2007 υποστηρίζει πως μέσω της λογιστικής της εύλογης αξίας μπορεί να υπάρξει διαστρέβλωση στα κέρδη των επιχειρήσεων. Πιστεύει πως υπάρχουν πολλοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τα άμεσα αποτελέσματα των επιχειρήσεων εξαπατώντας με αυτό τον τρόπο τους εξωτερικούς χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και περισσότερο τους άμεσα ενδιαφερόμενους, τους επενδυτές. Την ίδια άποψη ασπάζεται και ο Chisnall που το 2000 σε άρθρο για την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων υποστηρίζει πως τα στοιχεία για τα χρηματοοικονομικά μέσα που έχει μια οντότητα μπορούν εύκολα να παρουσιαστούν διαφορετικά. Πιστεύει πως η χρήση της εύλογης αξίας στην περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά μέσα δεν διαπραγματεύονται σε μια ενεργό αγορά, το αποτέλεσμα θα είναι πως τα στοιχεία θα παρουσιάζονται υποκειμενικά και το αποτέλεσμα θα είναι αναξιόπιστο. Αυτό μπορεί να οφείλεται στη περίπτωση που οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων δεν θα έχουν την απαραίτητη πληροφόρηση ώστε να αξιολογήσουν σωστά τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2010 και αφορούσε 227 τράπεζες από 42 χώρες, ο σκοπός της ήταν να διαπιστώσει κατά πόσο, η εύλογη αξία επηρεάζει την μεταβλητότητα των κερδών. Ο Fiechter επέλεξε το συγκεκριμένο θέμα διότι είναι ένα σημαντικό θέμα και υπάρχει ένας μεγάλος φόβος από όλους στο κατά πόσο η εύλογη αξία μπορεί να επηρεάσει την μεταβλητότητα των κερδών σε μια επιχείρηση και ειδικότερα σε μια τράπεζα, σε σχέση με την μέθοδο αποτίμησης με βάση το ιστορικό κόστος. Παρόλο τον έντονο φόβο που δημιουργήθηκε γύρω από αυτό το θέμα, ο ερευνητής, κατέληξε στο συμπέρασμα πως πολλές τράπεζες που αποτιμούν τα προϊόντα τους στην εύλογη αξία με κύριο σκοπό την μείωση των λογιστικών αναντιστοιχιών, αναφέρουν χαμηλότερα επίπεδα μεταβλητότητας σε σχέση με τις τράπεζες που εφαρμόζουν την μέθοδο αποτίμησης με βάση το ιστορικό κόστος.

Ωστόσο θα πρέπει να αναλύονται όλοι οι κίνδυνοι που απορρέουν από την αγορά και θα πρέπει να κατανοηθεί καλύτερα η αποτίμηση της εύλογης αξίας από όλες τις επιχειρήσεις αλλά και από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Ακόμα, θα πρέπει να

επεξηγηθούν καλύτερα και εκτενέστερα οι παράγοντες στους οποίους οφείλονται τυχόν διακυμάνσεις της εύλογης αξίας (McDonough and Shakespeare, 2015). Πολλοί αναλυτές υποστηρίζουν πως παρά τα πολλά θετικά που έχουν τα ΔΛΠ και η εφαρμογή τους, παραμένουν αρκετά περίπλοκα και αρκετές φορές έρχονται σε αντίθεση με τις αρχές των ΔΛΠ. Παρόλο που η αποτίμηση στην εύλογη αξία θεωρείται ως ένα από τα πλεονεκτήματα των προτύπων, αρκετοί υποστηρίζουν πως δεν είναι η σωστή μέθοδος αποτίμησης. Ακόμα, ένα άλλο ζήτημα που προκύπτει είναι πως λόγω της πολυπλοκότητας πολλών προτύπων και ειδικότερα των προτύπων που αφορούν τα χρηματοοικονομικά μέσα, δημιουργεί την αίσθηση σε πολλούς χρήστες, πως όλα τα πρότυπα είναι δύσκολα στην κατανόηση τους. Εν μέρει, αυτή η άποψη θεωρείται κατανοητή αλλά δεν ισχύει απολύτως. Για τον λόγο αυτό, το συμβούλιο των διεθνών Λογιστικών Προτύπων, εξέδωσε και νέα πρότυπα ως συμπληρωματικά όπως το ΔΠΧΑ 7, το οποίο αναφέρει όλες τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να κάνει μια εταιρεία για τα χρηματοοικονομικά της μέσα.

Ο Penman (2008) τάσσεται υπέρ της λογιστικής της εύλογης αξίας θεωρώντας πως η εύλογη αξία παρέχει καλύτερη πληροφόρηση στο επενδυτικό κοινό και γενικά στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Θεωρεί πως με αυτό τον τρόπο οι επενδυτές μπορούν να αξιολογήσουν πιο σωστά τις συνέπειες των χρηματοοικονομικών και επενδυτικών στρατηγικών των οικονομικών οντοτήτων. Αρκετοί ερευνητές, όπως οι Deegan και Unerman (2006) θεωρούν πως πλέον η λογιστική του κόστους δεν αποτελεί την σωστή μέθοδο αποτίμησης και πως το μέλλον βρίσκεται στη λογιστική της εύλογης αξίας. Πιστεύουν πως η μέθοδος του κόστους δεν σχετίζεται άμεσα με την λήψη των αποφάσεων. Επιπλέον, υποστηρίζουν πως υπάρχουν αρκετές αδυναμίες που αφορούν την αποτίμηση, ειδικότερα σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού.

Ωστόσο υπάρχουν και αρκετοί οικονομολόγοι οι οποίοι τάσσονται κατά της λογιστικής της εύλογης αξίας. Σε άρθρο του το 2015, ο Nobes σχολιάζει την επιβολή και την χρήση της εύλογης αξίας από τα Δ.Π.Χ.Α και ιδιαίτερα από την Ε.Ε. Πιστεύει πως η εύλογη αξία είναι ουσιαστικά μια τιμή εξόδου. Είναι μια τιμή πώλησης για την αγορά αλλά σε αυτή, πολλές φορές δεν υπολογίζεται το κόστος πώλησης, κάτι το οποίο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την τιμή ενός στοιχείου. Αρκετές φορές χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό του κόστους ενός στοιχείου χωρίς ωστόσο να υπάρχει κάποια εναλλακτική λύση. Τα πρότυπα δεν έχουν μια βάση αποτίμησης για

την εύλογη αξία σε σχέση με σημαντικά περιουσιακά στοιχεία σε αντίθεση με παλαιότερα πρότυπα που υπήρχαν επεκτάσεις της εύλογης αξίας σε ορισμένες περιπτώσεις. Ο Nobes καταλήγει στο συμπέρασμα πως η εκτεταμένη χρήση της εύλογης αξίας αποτελεί ένα μύθο και ότι κακώς η Ε.Ε. υποστηρίζει την υιοθέτηση των προτύπων και ότι οι επιπτώσεις από την εκτεταμένη χρήση της εύλογης αξίας είναι θετικές για τα κράτη μέλη. Σε άρθρο του ο Magnan (2009) αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η λογιστική της εύλογης αξίας επηρεάζει την φύση των οικονομικών, κυρίως για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που επηρεάστηκαν περισσότερο από την οικονομική ύφεση. Στη συνέχεια εξετάζει τον ρόλο της εύλογης αξίας στον οικονομικό τομέα, τις προκλήσεις που δημιουργούνται από την επιμέτρηση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων όσον αφορά την πληροφόρηση αλλά και τον ρόλο που διαδραμάτισε η εύλογη αξία στην οικονομική κρίση. Στο τέλος της ερευνάς του καταλήγει στο συμπέρασμα πως δεν μπορεί να υπάρξει μια οριστική απάντηση. Πιστεύει πως είναι πολύ πιθανό η εύλογη αξία να συνέβαλλε στην δημιουργία της κρίσης. Ακόμα θεωρεί πως όλοι οι λογιστές θα πρέπει να εξοικειωθούν πλήρως με την διαδικασία αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων.

Σε άλλο άρθρο τους ο Magnan μαζί με τον Cormier που δημοσιεύτηκε το 2005, θεωρούν πως η λογιστική της εύλογης αξίας αποτελεί μια τάση η οποία απομακρύνει την αποτίμηση με την κλασσική λογιστική και έχει κατεύθυνση προς την εκτίμηση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών και την ενσωμάτωση τους από τις οικονομικές οντότητες.

Σε έρευνα του ο Christensen το 2015 ασχολήθηκε με το πόσο η λογιστική πληροφόρηση επηρεάστηκε και σε τι βαθμό από τις επιχειρήσεις οι οποίες υιοθέτησαν τα ΔΠΧΑ. Πιο ειδικά, εστίασε στο πόσο αυξήθηκε η ποιότητα στην πληροφόρηση των οικονομικών χρηστών από εταιρείες οι οποίες εφάρμοσαν τα ΔΠΧΑ οικειοθελώς και πριν την υποχρεωτική τους χρήση. Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε είναι πως όλες οι εταιρείες οι οποίες εφάρμοσαν οικειοθελώς τα ΔΠΧΑ, εμφάνισαν σημαντική βελτίωση στην πληροφόρηση και στην λογιστική τους διοίκηση. Αντίθετα, όσες επιχειρήσεις εφάρμοσαν τα ΔΠΧΑ αναγκαστικά, δεν παρουσίασαν σημαντική βελτίωση στην πληροφόρηση τους αλλά και ούτε στην λογιστική τους διοίκηση. Ένα συμπέρασμα που μπορεί να βγει είναι πως οι επιχειρήσεις οι οποίες θέλουν πραγματικά να εφαρμόσουν τα ΔΠΧΑ, μπορούν να

προσφέρουν καλύτερες πληροφορίες σε σχέση με αυτές που στην ουσία εξαναγκάζονται να εφαρμόσουν τα ΔΠΧΑ.

Οι Lu και Mandel το 2014 διεξήγαγαν έρευνα όσον αφορά τις τράπεζες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Η έρευνά τους βασίστηκε σε εταιρίες που παρείχαν πληροφορίες για την εύλογη αξία ανά κατηγορία των χρηματοοικονομικών μέσων που διέθεταν. Η συγκεκριμένη μελέτη εξέτασε κατά πόσο η αύξηση της ακρίβειας στις γνωστοποιήσεις αύξησε την συνάφεια των εύλογων αξιών για τους επενδυτές. Το αποτέλεσμα που προέκυψε από την έρευνα έδειξε πως ύστερα από την βελτίωση των γνωστοποιήσεων, τα περισσότερα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώνται δίκαια από τις τράπεζες. Η αύξηση στις γνωστοποιήσεις μέσω της εύλογης αξίας ωφελεί σημαντικά τους επενδυτές αλλά και τις κεφαλαιαγορές.

Οι υποστηρικτές της εύλογης αξίας θεωρούν ότι το ιστορικό κόστος των περιουσιακών στοιχείων στον ισολογισμό μιας εταιρείας έχει μικρή σχέση με την τρέχουσα αξία τους σχεδόν πάντα. Στους κανόνες λογιστικού κόστους, τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία μεταφέρονται στην τιμή αγοράς ή στην αρχική τους αξία, με μικρές προσαρμογές για απόσβεση κατά τη διάρκεια της ζωής τους όπως γίνεται στην περίπτωση των κτιρίων. Για παράδειγμα, ένα κτίριο που ανήκει σε μια εταιρεία για δεκαετίες, είναι πολύ πιθανό να εμφανίζεται στα βιβλία της εταιρείας σε πολύ χαμηλότερη αξία από ότι είναι η αξία του με τωρινές τιμές της αγοράς.

Ακόμα, και στη σημερινή εποχή, οι τρέχουσες αγοραίες αξίες λαμβάνονται υπόψη στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Στις Η.Π.Α για παράδειγμα, οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν από όλες τις εισηγμένες εταιρείες να ελέγχουν προσεκτικά τα περιουσιακά τους στοιχεία ανά τρίμηνο ώστε να μπορούν να εξακριβώνουν εάν έχουν υποστεί μόνιμη απομείωση. Στην περίπτωση που η απομείωση δεν είναι μόνο προσωρινή, η εταιρεία πρέπει να εγγράψει το περιουσιακό στοιχείο στην τρέχουσα αγοραία αξία του στον ισολογισμό της και να καταγράψει την ζημιά που προκύπτει στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Το αποτέλεσμα είναι πως ακόμη και υπό την ιστορική λογιστική κοστολόγησης, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αναγκάζονται να αναφέρουν οποιαδήποτε μόνιμη μείωση της αγοραίας αξίας των δανείων και των κινητών αξιών τους, αν και πιο αργά και σε μεγαλύτερες δόσεις από ό, τι στη λογιστική εύλογης αξίας.

Η λογιστική εύλογης αξίας δεν προκάλεσε την οικονομική κρίση, αλλά η κρίση μπορεί να είχε επιδεινωθεί από κοινές παρανοήσεις σχετικά με τα λογιστικά πρότυπα. Κάποιοι επενδυτές υποθέτουν λανθασμένα ότι τα περισσότερα τραπεζικά περιουσιακά στοιχεία θα αποτιμώνται σε τιμές αγοράς, καθώς οι τιμές των ομολόγων ήταν σε ικανοποιητικά επίπεδα. Θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι να υιοθετούν μια πολυδιάστατη προσέγγιση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, τόσο οι εταιρείες όσο και οι επενδυτές και θα πρέπει να είναι καλύτερα εξοπλισμένοι για να ανταποκρίνονται έξυπνα σε τυχόν διαφοροποιήσεις (Pozen,2009).

Με την αποτίμηση στην εύλογη αξία μπορεί να υπάρξουν σημαντικά οφέλη για πολλές εταιρείες. Οι επαγγελματικές γνώσεις και οι δεξιότητες που θα αποκτηθούν μπορούν συμβάλουν στην καλύτερη παρουσίαση των μέσων αλλά και στην καλύτερη εικόνα που θα προβάλλει η επιχείρηση προς τους επενδυτές. Σε ένα κόσμο που συνεχώς αλλάζει, η σωστή πληροφόρηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο προς την σωστή κατεύθυνση. Η πολυπλοκότητα της διαδικασίας της αποτίμησης και η χρήση δεδομένων από όλα τα στοιχεία, είναι ένα δύσκολο κομμάτι και έχει μεγάλη σημασία η σωστή αποτίμηση. Αυτό συμβαίνει διότι η επιμέτρηση των στοιχείων θα πρέπει να λαμβάνεται από πολλές πηγές μέσα στην εταιρεία. Ακόμα, η διαδικασία για τη αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων στη εύλογη αξία περιλαμβάνει την πλήρη κατανόηση του κύκλου ζωής των περιουσιακών στοιχείων και των χρηματοοικονομικών μέσων που διαθέτει μια επιχείρηση καθώς και οι ευθύνες των διαφόρων εμπλεκόμενων μερών που προκύπτουν για την σωστή αποτίμηση.

2.4 Συμπέρασμα

Συνοψίζοντας από όλα όσα έχουν αναφερθεί παραπάνω, από τα βιβλία και τα άρθρα που έχουν γραφτεί καθώς και από πολλές μελέτες που έχουν διεξαχθεί, οι οποίες αφορούν την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως τα χρηματοοικονομικά μέσα και η σωστή αποτίμηση τους, αποτελεί ένα δύσκολο θέμα. Υπάρχουν αρκετοί υποστηρικτές για την αποτίμηση μέσω εύλογης αξίας αλλά και αρκετοί πολέμιοι της. Οι περισσότεροι ωστόσο, υποστηρίζουν πως με την μέθοδο της εύλογης αξίας, τα στοιχεία αποτιμώνται πιο σωστά και συνάμα δίκαια σε σχέση με την μέθοδο του κόστους.

Κατά καιρούς, η σωστή μέθοδος αποτίμησης αποτελούσε θέμα μείζονος σημασίας για πολλές επιχειρήσεις και τις επηρέαζε σε σημαντικό βαθμό. Η μέθοδος αποτίμησης αποτελεί ένα δύσκολο μονοπάτι το οποίο πρέπει να διαβούν όλες οι οικονομικές οντότητες ώστε να επιμετρήσουν σωστά τα στοιχεία που έχουν υπό την κατοχή τους. Πολλοί αναλυτές υποστηρίζουν πως η μέθοδος του κόστους έχει μια σωστή βάση αλλά δεν αποτελεί την ορθή μέθοδο. Αυτό συμβαίνει διότι δεν υπολογίζεται συχνά η αγορά ή η πώληση ενός στοιχείου αλλά και η περίοδος αποτίμησης που μπορεί να γίνεται σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού. Η μέθοδος της εύλογης αξίας προσπαθεί να δώσει λύση σε αυτό το πρόβλημα και να διευκολύνει την διαδικασία για τις εταιρείες αλλά και όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Το συμπέρασμα που καταλήγουν οι περισσότεροι οικονομολόγοι είναι πως η μέθοδος της εύλογης αξίας είναι πιο δίκαιη και πιο αξιόπιστη, αλλά χρειάζεται περισσότερες βελτιώσεις ώστε να παρέχει περισσότερες και πιο ακριβείς πληροφορίες σε όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Επίσης, για την σωστή πληροφόρηση όλων των εμπλεκόμενων μελών, θα πρέπει να απεικονίζονται σωστά όλες οι μεταβολές στα στοιχεία καθώς και να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι κίνδυνοι που προκύπτουν από την αγορά καθώς και το περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται τα χρηματοοικονομικά μέσα. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η κατάσταση της οικονομίας στην οποία διαδραματίζεται η αποτίμηση των στοιχείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Δ.Λ.Π. 39 ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Α. 9

3.1 Εισαγωγή

Σήμερα, η εξέλιξη των επιχειρήσεων και των οργανισμών λόγω της παγκοσμιοποίησης αλλά και της διεθνοποίησης των συναλλαγών, οδήγησε την παγκόσμια οικονομική κοινότητα να δημιουργήσει κοινά πρότυπα, τα οποία θα τα διέπουν οι ίδιες αρχές αλλά και οι ίδιοι κανόνες. Είναι στην ουσία μια προσπάθεια ώστε να υπάρχει μια κοινή γλώσσα λογιστικής για όλες τις οικονομικές οντότητες. Ο λόγος που δημιουργήθηκαν τα λογιστικά πρότυπα ήταν για την παροχή καλύτερων πληροφοριών αλλά και οι πληροφορίες να είναι πιο αξιόπιστες για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Για όλους αυτούς τους λόγους δημιουργήθηκαν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα πρότυπα τα οποία αφορούν τα χρηματοοικονομικά μέσα. Στην αρχή παρουσιάζεται και αναλύεται το ΔΛΠ 39 και στη συνέχεια του κεφαλαίου αναλύεται και παρουσιάζεται το ΔΠΧΑ 9 το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ 39 και αφορά την αναγνώριση και την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Αναλύονται και οι διαφορές των δύο προτύπων. Το συγκεκριμένο πρότυπο ασχολείται κυρίως με τις μεθόδους αποτίμησης των οικονομικών στοιχείων. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση του ΔΛΠ 32 που αφορά την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων και στη συνέχεια γίνεται αναφορά στο ΔΠΧΑ 7 που αφορά τις γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών μέσων που θα πρέπει να γίνουν στις οικονομικές καταστάσεις που είναι υποχρεωμένη να αναρτήσει η οικονομική οντότητα.

3.2 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του ΔΛΠ 39

Ο σκοπός του εν λόγω προτύπου είναι να καθιερώσει τις αρχές για την αναγνώριση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων μιας οικονομικής οντότητας. Ακόμα, μπορεί να καθιερώσει τις αρχές για κάποια συμβόλαια αγοράς ή και πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Η παρουσίαση και οι γνωστοποιήσεις των πληροφοριών γίνονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 32 και το ΔΠΧΑ 7(ΔΛΠ 39 παρ 1).

Το ΔΛΠ 39 είχε εφαρμογή για όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα. Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω και είναι οι εξής (Νεγκάγκης, 2015):

- Οι συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρίες καθώς και σε κοινοπραξίες οι οποίες αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με τα ΔΛΠ 27, ΔΛΠ 28 και το ΔΛΠ 31.
- Τα δικαιώματα και οι δεσμεύσεις που προκύπτουν από τους εργοδότες σύμφωνα με προγράμματα εργοδοτών σε παροχές σε εργαζόμενους. Αυτά αντιμετωπίζονται λογιστικά με το ΔΛΠ 19.
- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προκύπτουν από μισθώματα και αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 (Μισθώσεις).
- Τα μέσα τα οποία έχουν εκδοθεί από την οντότητα και ισχύει ο ορισμός τους ως συμμετοχικοί τίτλοι όπως αναφέρει το ΔΛΠ 32.
- Οι συμβάσεις οι οποίες αφορούν μια μελλοντική αγορά ή πώληση μεταξύ ενός αποκτώντος και ενός πωλητού μετόχου σε μια συνένωση εταιρειών για μια μελλοντική ημερομηνία απόκτησης.
- Τα χρηματοοικονομικά μέσα, οι συμβάσεις και οι υποχρεώσεις που αφορούν συμφωνίες αμοιβών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών. Ο λογιστικός τους χειρισμός γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών).

- Οι δανειακές δεσμεύσεις με εξαίρεση αυτές που ορίζονται από την οικονομική οντότητα ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, οι δεσμεύσεις που δεν μπορούν διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό μέσο. Τέλος, οι δεσμεύσεις που για τη παροχή ενός δανείου με επιτόκια χαμηλότερα από επιτόκιο της αγοράς. (ΔΛΠ 39 παρ 4).

Τέλος, το συγκεκριμένο πρότυπο έχει εφαρμογή για συμβόλαια αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων και τα οποία μπορούν διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό μέσο. Εξαίρεση υπάρχει στα συμβόλαια που έχουν συναφθεί και κατέχονται για την παραλαβή ή την παράδοση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων σύμφωνα πάντα με τις απαιτήσεις που υπάρχουν από την οικονομική οντότητα για αγορά, χρήση ή και πώληση (ΔΛΠ 39 παρ 5).

3.3 Βασικές έννοιες και ορισμοί

Παρακάτω θα αναφερθούν και θα αναλυθούν ορισμοί και βασικές έννοιες οι οποίες χρησιμοποιούνται στο ΔΛΠ 39 και το ΔΠΧΑ 9. Γίνεται η αναφορά των όρων ώστε να γίνουν πιο κατανοητά όλα όσα αναφέρονται για τα πρότυπα. Είναι ορισμοί οι οποίοι χρησιμοποιούνται στο ΔΛΠ 39 αλλά και στο ΔΠΧΑ 9 το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ 39.

Παράγωγο

Ως παράγωγο θεωρείται ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή ένα άλλο συμβόλαιο το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί στο εν λόγω πρότυπο. Ένα παράγωγο έχει κάποια χαρακτηριστικά τα οποία θα αναλυθούν παρακάτω:

- Η αξία του κάθε παραγώγου μπορεί να έχει μια μεταβολή η οποία ανάλογα με την μεταβολή για ένα καθορισμένο επιτόκιο, η την μεταβολή μια τιμή ενός μέσου, της μεταβολής της τιμής εμπορεύματος, του δείκτη τιμών ή των επιτοκίων και της πιστοληπτικής διαβάθμισης.

- Ένα παράγωγο δεν προϋποθέτει μια καθαρή επένδυση ή δεν έχει την απαίτηση για μια ελάχιστη επένδυση στην αρχή σε σχέση με άλλες συμβάσεις που έχουν ανάλογη συμπεριφορά για μεταβολές που γίνονται στην αγορά.
- Ένα παράγωγο μπορεί να καθοριστεί σε μια μελλοντική ημερομηνία (ΔΛΠ 39 παρ 9).

Ενσωματωμένο παράγωγο

Είναι ένα σύνθετο στοιχείο ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου το οποίο και ένα σύνθετο στοιχείο μη παραγώγου και έχει ως αποτέλεσμα ορισμένες ταμιακές ροές του σύνθετου μέσου να κυμαίνονται με ένα παρόμοιο τρόπο όπως ένα αυτοτελές παράγωγο. Στην περίπτωση που ένα παράγωγο συνοδεύει ένα χρηματοοικονομικό μέσο αλλά με βάση της σύμβασης, μπορεί να μεταβιβαστεί ανεξάρτητα από τα μέσο, τότε αυτό δεν θεωρείται ενσωματωμένο παράγωγο αλλά ένα ξεχωριστό χρηματοοικονομικό μέσο (ΔΛΠ 39 παρ 10).

Για να μπορέσει να διαχωριστεί ένα ενσωματωμένο παράγωγο από το κύριο συμβόλαιο του αλλά και για τον σωστό λογιστικό του χειρισμό απαιτούνται να πληρούνται κάποιοι όροι οι οποίοι είναι οι εξής :

- Τα οικονομικά χαρακτηριστικά του αλλά και οι κίνδυνοι που ενέχει, να μην είναι στενά συνδεδεμένα με τα χαρακτηριστικά του κύριου συμβολαίου.
- Κάποια χρηματοοικονομικά μέσα είναι ιδιαίτερα και έχουν τους ίδιους όρους σε σχέση με άλλα ενσωματωμένα παράγωγα, τα οποία πληρούν τον ορισμό που δίνεται από τα ΔΠΧΑ.
- Το μέσο το οποίο είναι σύνθετο, δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (ΔΛΠ 39 παρ 11).

Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης

Σε αυτή την περίπτωση, είναι ένα συμβόλαιο το οποίο αναφέρεται στην αφαίρεση ενός ήδη αναγνωρισμένου περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης στον ισολογισμό μιας εταιρείας.

Διαφορικό Κόστος

Είναι το κόστος με το οποίο η επιχείρηση δεν θα είχε υποστεί κάποιο κόστος στην περίπτωση που το είχε αποκτήσει, το είχε εκδώσει ή το είχε διαθέσει το χρηματοοικονομικό μέσο.

Πραγματικό επιτόκιο

Το πραγματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο το οποίο εξοφλεί μελλοντικές καταβολές τοις μετρητοίς ή εισπράξεις για τη διάρκεια της ζωής που έχει ένα χρηματοοικονομικό μέσο αλλά και την λογιστική αξία που έχει το μέσο ή υποχρέωση του.

Μέθοδος πραγματικού επιτοκίου

Είναι η μέθοδος στην οποία υπολογίζεται το αποσβεσμένο κόστος για ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ή μια υποχρέωση και υπάρχει επιμερισμός για τα έσοδα ή τα έξοδα από τόκους που υπάρχουν στην διάρκεια μιας περιόδου.

Αποσβεσμένο κόστος

Είναι το κόστος για ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και είναι ένα ποσό το οποίο στην αρχή καταμετρήθηκε στο στοιχείο και μετά την αφαίρεση αποπληρωμών του κεφαλαίου είναι πλέον ή μείον την συσσωρευμένη απόσβεση από κάθε διαφορά που προκύπτει από το αρχικό ποσό και του καταβληθέντος ποσού στην λήξη.

Κόστη συναλλαγής

Είναι τα κόστη τα οποία θεωρούνται διαφορεικά και αφορούν άμεσα την απόκτηση, την έκδοση ή και την διάθεση για ένα χρηματοοικονομικός στοιχείο ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης.

3.4 Χρηματοοικονομικά Μέσα : Αρχική Αναγνώριση και Παύση Αναγνώρισης

Μια οικονομική οντότητα για να μπορέσει να αναγνωρίσει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση σε ένα ισολογισμό μπορεί να το κάνει στην περίπτωση που η οντότητα είναι ένας από τους συμβαλλόμενους για το χρηματοοικονομικό μέσο (ΔΛΠ 39 παρ 14).

Για να μπορέσει μια οντότητα να αναγνωρίσει ένα χρηματοοικονομικό μέσο αλλά και για να υπάρξει η παύση του, υπάρχουν δύο τρόποι οι οποίοι θα αναλυθούν παρακάτω :

- Η λογιστική της ημερομηνίας συναλλαγής. Η ημερομηνία της συναλλαγής είναι η ημερομηνία στην οποία μια οντότητα δεσμεύεται να για μια αγορά ή μια πώληση για ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Με την επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου, η οντότητα μπορεί να αναγνωρίσει το στοιχείο και την υποχρέωση εξόφλησης του κατά την ημερομηνία που γίνεται η εμπορική συναλλαγή. Στην περίπτωση που υπάρχει πώληση του στοιχείου, τότε γίνεται παύση αναγνώρισης από την επιχείρηση.
- Στην λογιστική από την ημερομηνία του διακανονισμού. Η ημερομηνία διακανονισμού είναι στην ουσία η ημερομηνία παράδοσης. Σε αυτή την περίοδο, το στοιχείο του ενεργητικού αναγνωρίζεται στην ημερομηνία στην οποία αποκτάται. Αντίθετα, στην περίπτωση που ένα στοιχείο παύεται να αναγνωρίζεται, γίνεται στην ημερομηνία που το συγκεκριμένο στοιχείο παραδίδεται από την οικονομική οντότητα. Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη μέθοδος, το στοιχείο που έχει ληφθεί, τηρείται στο κόστος ή στο αποσβεσμένο κόστος και αν υπάρξει μεταβολή στην εύλογη αξία, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί η συγκεκριμένη μεταβολή. Στην περίπτωση που έχει καταχωρηθεί η μεταβολή στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, τότε αυτή αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα για τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία τηρούνται στην εύλογη αξία και στα ίδια κεφάλαια τα οποία είναι διαθέσιμα για πώληση.

Συμπερασματικά από όλα αυτά, η επιχείρηση θα πρέπει να διακρίνει τα στοιχεία τα οποία κατέχει σε στοιχεία που είναι για εμπορική εκμετάλλευση και τα στοιχεία τα οποία η αποτίμηση τους γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Η παύση για την αναγνώριση ενός στοιχείου γίνεται ουσιαστικά με την διαγραφή ενός στοιχείου από την οικονομική κατάσταση μιας οικονομικής οντότητας. Μια επιχείρηση μπορεί να διαγράψει ένα στοιχείο στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Όταν εκπέσουν τα συμβατικά δικαιώματα τα επί των ταμειακών ροών ενός περιουσιακού στοιχείου.
- Αν μια οντότητα μπορεί να μεταβιβάζει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και η συγκεκριμένη μεταβίβαση πληροί όλες τις προϋποθέσεις και τους όρους διαγραφής (ΔΛΠ 39 παρ 17).

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθεί πως μια οντότητα μπορεί να μεταβιβάζει ένα στοιχείο στην περίπτωση που μεταβιβάζει τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του στοιχείου ή στην περίπτωση που διατηρεί τα δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του στοιχείου και παράλληλα αναλαμβάνει την υποχρέωση για την καταβολή των ταμιακών ροών σε έναν ή περισσότερους παραλήπτες (ΔΛΠ 39 παρ 18).

Μια οντότητα η οποία μεταβιβάζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θα πρέπει πρώτα να αξιολογεί σωστά το κατά πόσο υπάρχει βαθμός διατήρησης του κινδύνου αλλά και τις ωφέλειες που προκύπτουν από την κυριότητα που μπορεί να έχει το στοιχείο (GrantThornton,2009). Μια εταιρεία η οποία μεταβιβάσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από ένα στοιχείο, τότε θα πρέπει να διαγράψει το στοιχείο. Στην περίπτωση που έχει μεταβιβάσει το στοιχείο και διατηρεί κινδύνους και ωφέλειες, οφείλει να το αναγνωρίζει (GrantThornton,2009).

Σε αντίθετη περίπτωση, η οντότητα θα πρέπει να το διαγράψει το στοιχείο και να αναγνωρίσει τα δικαιώματα αλλά και τις δεσμεύσεις που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της μεταβίβασης. Το κυριότερο για μια οντότητα είναι να κατανοηθεί πλήρως αν η οικονομική οντότητα έχει στην ουσία μεταβιβάσει όλους τους κινδύνους ή όχι από ένα στοιχείο. Βέβαια τις περισσότερες φορές είναι ξεκάθαρο και δεν χρειάζεται ανάλυση αν η οντότητα έχει διατηρήσει ή όχι τον έλεγχο Ένα στοιχείο το οποίο έχει μεταβιβαστεί και συνεχίσει να αναγνωρίζεται από την οντότητα , δεν

υπάρχει η δυνατότητα να συμψηφιστεί με μια συνδεδεμένη υποχρέωση. Η ίδια απαγόρευση ισχύει και για τα έσοδα που μπορεί να προκύψουν από ένα μεταβιβαζόμενο περιουσιακό στοιχείο αλλά και με τα έξοδα που γίνονται από την συνδεδεμένη υποχρέωση (GrantThornton,2009).

3.5 Παύση Αναγνώρισης μιας χρηματοοικονομικής Υποχρέωσης

Μια οικονομική οντότητα έχει την δυνατότητα να διαγράψει μια χρηματοοικονομική υποχρέωση από την Κατάσταση Οικονομικής Θέσης στην περίπτωση που η υποχρέωση εξοφλείται. Όταν η δέσμευση υπάρχει στο συμβόλαιο, εκπληρώνεται, εκπνέει ή ακυρώνεται (ΔΛΠ 39 παρ 36).

Ο λογιστικός χειρισμός για μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων ανάμεσα από οφειλέτη και δανειστή με διαφορετικούς όρους, μπορεί να αντιμετωπιστεί ως η εξόφληση της αρχικής χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και η αναγνώριση για μια νέα χρηματοοικονομική υποχρέωση. Στην περίπτωση που υπάρξει αλλαγή στους όρους της υποχρέωσης, ο λογιστικός χειρισμός γίνεται πάλι με τον ίδιο τρόπο.

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση εξοφλείται στην περίπτωση που ο οφειλέτης απαλλάσσεται από την συγκεκριμένη δέσμευση με την εξόφληση να γίνεται από διάφορα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή και μετρητά. Στην περίπτωση που ένα μέρος μιας υποχρέωσης μεταβιβάζεται ή εξοφλείται, το μέρος που υπάρχει η διαφορά, θα πρέπει να καταχωρείται στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 40-41).

3.6 Αρχική αποτίμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

Όταν μια επιχείρηση αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση, η αρχική αναγνώριση γίνεται πάντα στην εύλογη αξία προσαυξημένη με το κόστος συναλλαγής που έχει άμεση σχέση με την απόκτηση ή την έκδοση του στοιχείου ή της υποχρέωσης Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι η οντότητα χρησιμοποιεί την λογιστική της ημερομηνίας

διακανονισμού για το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο. Μετά αυτό το στοιχείο αποτιμάται στο κόστος ή στο αποσβεσμένο κόστος. Εν ολίγοις, το στοιχείο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία που έχει γίνει η εμπορική συναλλαγή (ΔΛΠ 39 παρ 43-44). Μεταγενέστερα, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 υπάρχουν οι κατηγορίες οι οποίες είναι :

- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμημένα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.
- Δάνεια και απαιτήσεις.
- Οι επενδύσεις οι οποίες διακρατούνται μέχρι την λήξη.
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι διαθέσιμα προς πώληση

Οι άνω κατηγορίες χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση αλλά και την αναγνώριση κέρδους ή ζημίας από την οντότητα. Στη συνέχεια, η οντότητα αποτιμά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο συμπεριλαμβάνει και τα παράγωγα που θεωρούνται περιουσιακά στοιχεία και τα αποτιμά στην εύλογη αξία και το κόστος συναλλαγής που έχει σχέση με πώληση ή με διάθεση δεν εκπίπτει (Νεγκάκης, 2015).

3.7 Αιτίες δημιουργίας του ΔΠΧΑ 9

Το ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα ορίζει όλους τους κανόνες για την αναγνώριση και την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αλλά και των υποχρεώσεων. Το συγκεκριμένο πρότυπο στην ουσία αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 αναγνώριση και μέτρηση χρηματοπιστωτικών μέσων. Το σκεπτικό για αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 υπήρχε αρκετά χρόνια και η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, έπισπευσαν την διαδικασία αλλαγής και την έκδοση του νέου προτύπου. Αρκετοί χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, όπως είναι οι επενδυτές, ανέφεραν αρκετά προβλήματα στην κατανόηση και στην πολυπλοκότητα των κανονισμών που έθετε το ΔΛΠ 39. Το συμβούλιο διεθνών λογιστικών προτύπων προέβη αρκετές φορές αλλαγές που αφορούσαν το ΔΛΠ 39 ώστε να διευκολύνουν τους χρήστες των

οικονομικών καταστάσεων, Ωστόσο, όσες αλλαγές και να έγιναν, οι περισσότεροι χρήστες, δεν ήταν ευχαριστημένοι από τις αλλαγές και ισχυρίζονταν πως το πρότυπο είναι πάλι δυσνόητο. Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην επιτάχυνση των διαδικασιών ώστε το ΔΛΠ 39 να αντικατασταθεί. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί πως οι λογιστικοί κανόνες οι οποίοι αφορούν την απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων, θεωρήθηκαν από πολλούς ότι δεν βοήθησαν σε σημαντικό βαθμό την πρόβλεψη της οικονομικής κρίσης. Οι μεταβολές που έγιναν στο νέο πρότυπο θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικοί που προέκυψαν από την εισαγωγή του ΔΠΧΑ 9. Θα αναφερθούν περισσότερες λεπτομέρειες για την σημαντικότητα των μεταβολών παρακάτω στην εργασία.

3.8 Σκοπός του ΔΠΧΑ 9

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προτύπου είναι να μπορέσει να θεσπίσει τις αρχές και τους κανόνες για την λογιστική αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αλλά και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Μέσω των συγκεκριμένων αρχών παρουσιάζονται όλες οι πληροφορίες που είναι σχετικές και χρήσιμες για όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Είναι σημαντικές όλες οι πληροφορίες διότι βοηθούν στην εκτίμηση χρονοδιαγραμμάτων, ποσών αλλά και την εκτίμηση της αβεβαιότητας για μελλοντικές ταμειακές ροές μιας οικονομικής οντότητας.

3.9 Πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9

Το ΔΠΧΑ 9 εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και έχει σχέση με τους περισσότερους τύπους χρηματοοικονομικών μέσων. Ωστόσο υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις που αφορούν τους χρηματοπιστωτικούς τύπους και αυτές οι εξαιρέσεις παρουσιάζονται παρακάτω.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του ΔΠΧΑ 9 είναι οι εξής και αναφέρονται και αναλύονται παρακάτω :

- Τα συμφέροντα σε συγγενείς και θυγατρικές επιχειρήσεις καθώς και σε κοινοπραξίες οι οποίες εμπίπτουν στο ΔΠΧΑ 10 (Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις), στο ΔΛΠ 27 που αφορά ατομικές οικονομικές καταστάσεις καθώς και στο ΔΛΠ 28 (Επενδύσεις σε συγγενείς και κοινοπραξίες). Σε κάποιες περιπτώσεις το ΔΠΧΑ 10, το ΔΛΠ 27 και το ΔΛΠ 28 επιτρέπουν ή ακόμα απαιτούν από κάποια οικονομική οντότητα να λογιστικοποιεί τις συμμετοχές σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία με βάση τις αρχές του ΔΠΧΑ 9. Ακόμα, στο πρότυπο εμπίπτουν παράγωγα επί συμμετοχικού τίτλου σε θυγατρική, συγγενή και κοινοπραξία.
- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από μισθώσεις τα οποία υπόκεινται στο ΔΛΠ 17 (Μισθώσεις). Βέβαια υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις :
  - a) Στη περίπτωση που οι απαιτήσεις από μίσθωση αναγνωρίζονται από τον εκμισθωτή, υπόκεινται στις απαιτήσεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9.
  - b) Οι οφειλές σε περίπτωση χρηματοδοτικής μίσθωσης και αναγνωρίζονται από τον μισθωτή, υπόκεινται στις απαιτήσεις αποαναγνώρισης του εν λόγω προτύπου.
  - c) Τα παράγωγα τα οποία ενσωματώνονται σε μισθώσεις και αυτές υπόκεινται στις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 που αφορούν ενσωματωμένα παράγωγα.
- Τα δικαιώματα αλλά και οι δεσμεύσεις εργοδοτών σύμφωνα με τα προγράμματα παροχών σε εργαζομένους και έχει εφαρμογή το ΔΛΠ 19(Παροχές σε εργαζομένους).
- Τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία εκδίδονται από την οικονομική οντότητα και πληρούν τον ορισμό που αναφέρεται στο ΔΛΠ 32. Ακόμα στην περίπτωση που απαιτείται να κατατάσσονται ως συμμετοχικοί τίτλοι. Ωστόσο, ο κάτοχος που έχει συμμετοχικούς τίτλους =, εφαρμόζει το συγκεκριμένο Πρότυπο.
- Δικαιώματα και δεσμεύσεις που δημιουργούνται από ασφαλιστήριο συμβόλαιο που ορίζεται στο ΔΠΧΑ 4 και από συμβόλαιο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4 που περιλαμβάνει ένα χαρακτηριστικό

προαιρετικής συμμετοχής. Το συγκεκριμένο πρότυπο ισχύει για παράγωγο ενσωματωμένο σε συμβόλαιο και εμπίπτει σε όλους τους κανόνες και στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4. Τέλος, στη περίπτωση που ένας εκδότης έχει ορίσει ρητά πως θεωρεί συμβόλαια ως ασφαλιστήρια και έχει χρησιμοποιήσει την λογιστική μεταχείριση που ισχύει για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, τότε μπορεί να εφαρμόσει το ΔΠΧΑ 9 ή το ΔΠΧΑ 4.

- Κάποιο προθεσμιακό συμβόλαιο για μελλοντική αγορά ή πώληση ενός αποκτώμενου μεταξύ αποκτώντος και πωλητού μετόχου. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα μια συνένωση επιχειρήσεων εντός του πεδίου εφαρμογής στο ΔΠΧΑ 3 που αφορά συνενώσεις επιχειρήσεων σε μελλοντική ημερομηνία απόκτησης. Ωστόσο η διάρκεια του εν λόγω συμβολαίου δεν θα πρέπει να υπερβαίνει μια εύλογη χρονική περίοδο που χρειάζεται για την λήψη κάποιων εγκρίσεων για την ολοκλήρωση μιας συναλλαγής.
- Τυχόν δανειακές δεσμεύσεις εκτός από τις δεσμεύσεις που αφορούν δάνεια. Βέβαια, ο εκδότης μπορεί να εφαρμόσει τις απαιτήσεις απομείωσης που ορίζονται στο ΔΠΧΑ 9, σε δανειακές συμβάσεις που δεν εμπίπτουν διαφορετικά στο πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου προτύπου.
- Τα χρηματοοικονομικά μέσα, οι συμβάσεις αλλά και οι δεσμεύσεις που αφορούν συμφωνίες για παροχές οι οποίες εξαρτώνται από την αξία των μετοχών. Όλα αυτά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 2.
- Τα δικαιώματα που αφορούν πληρωμές για αποζημίωση της οικονομικής οντότητας για δαπάνες στις οποίες υποχρεούνται να προβούν σε αλλαγές ώστε να διακανονιστεί μια υποχρέωση και αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη, σύμφωνα με το ΔΛΠ 37.
- Τα δικαιώματα και οι δεσμεύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15 και αφορούν έσοδα από συμβάσεις με πελάτες που αποτελούν χρηματοοικονομικά μέσα. Εξαιρούνται βέβαια εκείνα τα έσοδα τα οποία αντιμετωπίζονται λογιστικά με το παρόν πρότυπο.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί πως υπάρχουν δανειακές συμβάσεις οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9. Αυτές οι συμβάσεις αναφέρονται και παρουσιάζονται παρακάτω :

- Οι δανειακές δεσμεύσεις στις οποίες η εκάστοτε επιχείρηση τις ορίζει ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Κάθε οντότητα η οποία εφαρμόζει και στο παρελθόν την πρακτική της πώλησης των περιουσιακών στοιχείων τα οποία προκύπτουν από δανειακές δεσμεύσεις λίγο μετά την δημιουργία τους, εφαρμόζουν τις αρχές και τους κανόνες του συγκεκριμένου προτύπου για όλες τις δεσμεύσεις που ανήκουν στην ίδια κατηγορία.
- Οι δανειακές συμβάσεις οι οποίες μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με έκδοση ενός άλλου χρηματοοικονομικού μέσου. Οι συγκεκριμένες δανειακές δεσμεύσεις στην ουσία θεωρούνται παράγωγα. Στην περίπτωση που μια δανειακή δέσμευση δεν μπορεί να διακανονιστεί συμψηφιστικά μόνο επειδή το δάνειο εξοφλείται με δόσεις.
- Οι δεσμεύσεις παροχής δανείου με επιτόκια τα οποία είναι χαμηλότερα από τα επιτόκια της αγοράς.

Το ΔΠΧΑ 9 έχει εφαρμογή σε όλες τις συμβάσεις αγοράς ή και πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων που μπορούν να διακανονιστούν με συμψηφισμό τοις μετρητοίς ή με αντάλλαγμα ενός άλλου στοιχείου. Το συγκεκριμένο πρότυπο εφαρμόζεται κυρίως στις συμβάσεις που η επιχείρηση προσδιορίζει πως αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (ΔΠΧΑ 9,2.4)

Υπάρχουν αρκετοί τρόποι οι οποίοι μια σύμβαση αγοράς ή πώλησης μπορεί να διακανονιστεί μετρητοίς ή με ανταλλαγή ενός άλλου χρηματοοικονομικού μέσου. Οι συγκεκριμένοι τρόποι αναφέρονται και παρουσιάζονται παρακάτω:

- Στην περίπτωση που οι όροι της σύμβασης δίνουν την δυνατότητα σε οποιοδήποτε μέρος να διακανονίσει με συμψηφισμό τοις μετρητοίς ή με ανταλλαγή ενός χρηματοοικονομικού μέσου ή πολλών χρηματοοικονομικών μέσων.

- Στην περίπτωση που δεν αναφέρεται ρητά στους όρους της σύμβασης, η επιλογή για διακανονισμό με συμψηφισμό τοις μετρητοίς ή ανταλλαγή άλλου χρηματοοικονομικού μέσου αλλά η οικονομική οντότητα έχει την δυνατότητα να μπορεί να διακανονίζει παρόμοιες συμβάσεις συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων.
- Στην περίπτωση που για παρόμοιες συμβάσεις, η οικονομική οντότητα έχει την συνήθεια να αγοράζει το υποκείμενο και να το πωλεί σε μικρό χρονικό διάστημα με σκοπό το κέρδος από βραχυχρόνιες διακυμάνσεις στην τιμή.
- Στην περίπτωση που το αντικείμενο της σύμβασης είναι ένα μη χρηματοοικονομικό στοιχείο και μπορεί άμεσα να μετατραπεί σε μετρητά. (ΔΠΧΑ 9,2.6)

3.10 Αρχική αναγνώριση

Το ΔΠΧΑ 9 έχει ως στόχο την ταξινόμηση και την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Βασίζεται σε μεθόδους ταξινόμησης και αποτίμησης για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και αντανakλά στο επιχειρηματικό μοντέλο της κάθε εταιρείας. Ακόμα, αντανakλά στα χαρακτηριστικά των ταμειακών ροών των εκάστοτε χρηματοοικονομικών στοιχείων. Η συγκεκριμένη μέθοδος βασίζεται κυρίως σε ένα μοντέλο που έχει ως στόχο να προβλέψει μελλοντικές αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές. Αυτό θα συμβάλει στην έγκαιρη αναγνώριση ζημιών από δάνεια. Όλα τα παραπάνω ισχύουν για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που υπόκεινται στην λογιστική της απομείωσης. Όλα τα παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ταξινομούνται πάντα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Επίσης, οι μετοχές που στη ουσία είναι συμμετοχικοί τίτλοι ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, εφόσον και αν ανήκουν στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο. Στην ουσία αν διακρατούνται βραχυπρόθεσμα με σκοπό το κέρδος από κάποια μεταβολή στην τιμή τους την μεταβολή της τιμής τους. Οι μετοχές δεν ανήκουν στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο και επομένως αυτές ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω της καθαρής θέσης.

Επίσης, το συγκεκριμένο πρότυπο έχει την δυνατότητα να αντιμετωπίσει τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο. Στη ουσία αναφέρεται στο ότι τα πιστωτικά ιδρύματα αλλά και όλοι οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί καταχωρούν τα κέρδη ή τις ζημιές τους στα αποτελέσματα τους. Τα καταχωρούν στα αποτελέσματα τους ως αποτέλεσμα της μεταβολής για το ύψος του χρέους είτε λόγω ότι επιμετρούν το χρέος στην εύλογη αξία είτε λόγω της μεταβολής που υπάρχει στην πιστοληπτική τους ικανότητα. Τέλος, το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει ένα μοντέλο λογιστικής αντιστάθμισης το οποίο μπορεί να συνδέσει καλύτερα τα οικονομικά της οικονομικής οντότητας με την λογιστική του αντιμετώπιση. Από την 1^η Ιανουαρίου του 2018 η εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 είναι υποχρεωτική για όλες τις ετήσιες περιόδους.

Η επιχείρηση αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση στον ισολογισμό της στην περίπτωση που η εν λόγω επιχείρηση γίνεται αντισυμβαλλόμενος για την σύμβαση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης (Ntotsiasetal, 2015). Όλα τα συμβατικά δικαιώματα και τις συμβατικές δεσμεύσεις που ανακύπτουν από παράγωγα, εκτός από παράγωγα που αποκλείουν τη λογιστική αντιμετώπιση της μεταβίβασης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ως πώληση.

Η ταξινόμηση και η αποτίμηση για τα χρηματοοικονομικά μέσα σύμφωνα με το πρότυπο καθορίζει αν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία λογιστικοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις. Πιο ειδικά, πως αποτιμούνται σε συνεχή βάση. Όσον αφορά τους κανόνες της λογιστικής σε σχέση με την αποτίμηση και την ταξινόμηση αποτελούν την βάση της λογιστικής για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα. Όσον αφορά τις απαιτήσεις για την απομείωση και την λογιστική αντιστάθμισης βασίζονται κυρίως στην ταξινόμηση ενός χρηματοοικονομικού μέσου. Το συγκεκριμένο μέσο εφαρμόζει ταξινόμηση για όλους τους τύπους των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, ακόμα και αυτών που έχουν ενσωματωμένα παράγωγα. Για να μπορέσει να προσδιοριστεί η ταξινόμηση και η επιμέτρηση των περιουσιακών στοιχείων, δύο παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο. Αυτοί είναι οι εξής :

- Τα συμβατικά χαρακτηριστικά των ταμειακών ροών που έχουν τα περιουσιακά στοιχεία.

- Το επιχειρηματικό μοντέλο που έχει η εκάστοτε επιχείρηση για την διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων που έχει υπό την κατοχή της.

Η κάθε οικονομική οντότητα ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία πάντα με την αρχική τους αναγνώριση. Βέβαια, η αναγνώριση αφορά στοιχεία όπως είναι δάνεια και όχι μετοχές ή παράγωγα. Η πρώτη ενέργεια που κάνει η οντότητα είναι να ελέγξει αν οι ταμειακές ροές των περιουσιακών στοιχείων είναι ροές από το κεφάλαιο αποκλειστικά και του τόκου επί του απλήρωτου κεφαλαίου. Μόνο τα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μπορούν να ταξινομηθούν στο αποσβέσιμο κόστος. Για να μπορέσουν να γίνουν όλα αυτά πιο κατανοητά, θα πρέπει να αναφέρουμε πως με τον όρο κεφάλαιο νοείται η εύλογη αξία μιας χρηματοοικονομικής απαίτησης κατά την περίοδο της αρχικής της αναγνώρισης. Επίσης, με τον όρο του τόκου νοείται το ένα τίμημα που καταβάλλεται με το πέρας του χρόνου για τον πιστωτικό κίνδυνο, που έχει άμεση σχέση με τον πιστωτικό κίνδυνο για το ανεξόφλητο ποσό από το υπόλοιπο του κεφαλαίου αλλά και για άλλους δανειακούς κινδύνους που υφίστανται.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί σε αυτό το σημείο πως μια σύμβαση παράδοσης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αναγνωρίζεται αλλά και παύει να αναγνωρίζεται με την χρήση της λογιστικής για την εμπορική συναλλαγή ή την ημερομηνία που λαμβάνει ο διακανονισμός μεταξύ των δύο μερών

3.11 Παύση αναγνώρισης περιουσιακών στοιχείων

Πριν γίνει η παύση αναγνώρισης, η οικονομική οντότητα πρέπει να δει πως αν ένα μέρος από το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο πληροί κάποιες προϋποθέσεις ώστε να εξεταστεί αν μπορεί να γίνει η παύση Αυτές οι προϋποθέσεις είναι οι εξής :

- Το μέρος του περιουσιακού στοιχείου αποτελείται μόνο και κατά αναλογία με μερίδιο των ταμειακών ροών από το χρηματοοικονομικό στοιχείο.
- Το μέρος αποτελείται μόνον από ειδικώς προσδιοριζόμενες ταμειακές ροές από χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο

- Το μέρος αποτελείται μόνον από κατ' αναλογία (πλήρως ανάλογο) μερίδιο των ειδικώς προσδιοριζόμενων ταμειακών ροών από χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο

Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση εφαρμόζεται για ολόκληρο το περιουσιακό στοιχείο. Μια οντότητα παύει να αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο στην περίπτωση που συμβαίνουν τα εξής :

- Όταν εκπέσουν όλα τα συμβατικά δικαιώματα από τις ταμειακές ροές από τις περιουσιακών στοιχείων.
- Όταν το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο μεταβιβαστεί από την οικονομική οντότητα και η συγκεκριμένη μεταβίβαση πληροί όλες τις προϋποθέσεις (ΔΠΧΑ 9, 3.2.3)

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την μεταβίβαση είναι εξής :

- Να μεταβιβαστούν όλα τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του στοιχείου.
- Να διατηρήσει τα συμβατικά δικαιώματα για τις ταμειακές ροές των στοιχείων αλλά θα αναλαμβάνει μια συμβατική δέσμευση ώστε να καταβάλλει τις ταμειακές ροές σε έναν ή περισσότερους παραλήπτες. (ΔΠΧΑ 9, 3.2.4)

Μια συναλλαγή μπορεί να αντιμετωπιστεί σαν μεταβίβαση ενός στοιχείου μόνο όταν:

- Η εταιρεία δεν έχει την δέσμευση να καταβάλει τα ποσά στους παραλήπτες εκτός ένα εισπράζει ισότιμα ποσά από το αρχικό περιουσιακό στοιχείο.
- Οι όροι από την εν λόγω σύμβαση απαγορεύουν στην οντότητα να πωλήσει ή να το θέσει ως ενέχυρο παρά μόνο στην περίπτωση που γίνεται για την εξασφάλιση για την δέσμευση καταβολής των ταμειακών ροών προς τους παραλήπτες.
- Η οντότητα να έχει δέσμευση να μπορεί να δώσει την κάθε ταμειακή ροή που θα εισπράττει στους παραλήπτες χωρίς να υπάρξει ουσιαστική καθυστέρηση (ΔΠΧΑ 9,3.2.6).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως για μπορέσει να καταλάβει αν έχει υπό την κατοχή της το περιουσιακό στοιχείο, θα πρέπει να εξετάσει κάποια στοιχεία. Ουσιαστικά θα πρέπει να κατανοήσει αν διατηρεί τους κινδύνους αλλά και τα οφέλη που μπορεί να προκύψουν από την κατοχή της κυριότητας του περιουσιακού στοιχείου. Για να μην υπάρχει σύγχυση, για την οντότητα, θα πρέπει να ισχύουν τα εξής ώστε να γίνει η παύση αναγνώρισης :

- Στην περίπτωση που η οντότητα μεταβιβάζει όλους τους κινδύνους και όλα τα οφέλη από το χρηματοοικονομικό στοιχείο, τότε η εταιρεία μπορεί να σταματήσει να αναγνωρίζει το περιουσιακό στοιχείο.
- Στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που προκύπτουν από το περιουσιακό στοιχείο, τότε οφείλει να συνεχίσει την αναγνώριση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.
- Στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα δεν μεταβιβάσει ούτε διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από το περιουσιακό στοιχείο, τότε θα πρέπει να προσδιορίσει αν έχει διατηρήσει τον έλεγχο πάνω στο στοιχείο. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, αν η οντότητα δεν διατηρεί τον έλεγχο, παύει να αναγνωρίζει το στοιχείο. Σε αντίθετη περίπτωση, η οντότητα οφείλει να αναγνωρίζει το στοιχείο στο βαθμό στον οποίο υπάρχει ανάμιξη εκ μέρους της εταιρείας (ΔΠΧΑ 9, 3.2.7)

Αν μια οντότητα διατηρεί το στοιχείο μπορεί να φανεί από δυνατότητα του εκδοχέα να μπορέσει να πουλήσει το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο. Αν μπορεί ο εκδοχέας να πουλήσει το στοιχείο ολόκληρο, τότε ασκεί έλεγχο και θα πρέπει η οντότητα να το αναγνωρίζει. Τις περισσότερες φορές είναι σαφές μια εταιρεία μεταβιβάζει ή όχι ένα περιουσιακό στοιχείο. Σε άλλες περιπτώσεις ωστόσο, θα πρέπει να υπολογιστεί αλλά και να συγκριθεί η έκθεση της συγκεκριμένης οντότητας και αν υπάρχει μεταβλητότητα στις παρούσες αξίες των μελλοντικών καθαρών ταμειακών ροών πριν αλλά και μετά την μεταβίβαση του περιουσιακού στοιχείου. Επίσης στην περίπτωση που μεταβιβαστεί ένα στοιχείο που πληροί τις προϋποθέσεις για ολοκληρωτική παύση αλλά διατηρεί το δικαίωμα για την διαχείριση του στοιχείου έναντι αμοιβής, τότε θα πρέπει να αναγνωρίζει διαχειριστική απαίτηση ή διαχειριστική υποχρέωση.

Στην περίπτωση παύσης αναγνώρισης για ολόκληρο το περιουσιακό στοιχείο, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του ανταλλάγματος που ελήφθη αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα (ΔΠΧΑ 9, 3.2.8- 3.2.12).

3.12 Παύση αναγνώρισης για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Μια οικονομική οντότητα μπορεί αν πάψει να αναγνωρίζει μια χρηματοοικονομική υποχρέωση στην περίπτωση που η χρηματοοικονομική υποχρέωση διαγράφεται από την κατάσταση της οικονομικής θέσης και όταν αυτή εξοφλείται . Στην ουσία με τον όρο εξόφληση νοείται ότι η δέσμευση εκπληρώνεται ακυρώνεται ή εκπνέει.

Στη περίπτωση που υπάρχει μια ανταλλαγή μεταξύ οφειλέτη και του δανειστή χρεωστικών τίτλων, η λογιστική αντιμετώπιση γίνεται με την εξόφληση της αρχικής χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και την αναγνώριση μιας νέας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Η διαφορά για την λογιστική αξία μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που εξοφλείται ή μεταβιβάζεται σε ένα άλλο μέρος του ανταλλάγματος, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Στην περίπτωση που μια οντότητα που μια οντότητα επαναγοράζει ένα μέρος μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης τότε επιμερίζει την λογιστική αξία της υποχρέωσης από πριν ανάμεσα στο μέρος που συνεχίζει να αναγνωρίζει και στο μέρος που υπάρχει παύση αναγνώρισης (ΔΠΧΑ9, 3.3.1-3.3.4).

3.13 Η κατάταξη των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Μια εταιρεία μπορεί να κατατάξει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως μεταγενέστερα με την επιμέτρηση τους στο αποσβεσμένο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω των συνολικών εσόδων αλλά κα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Η συγκεκριμένη επιμέτρηση γίνεται με βάση τα εξής :

- Το επιχειρηματικό μοντέλο που έχει η οικονομική οντότητα για την διαχείριση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.
- Τα χαρακτηριστικά που προκύπτουν από τις συμβατικές ταμειακές ροές για το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο.

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο μπορεί να επιμετρηθεί στο αποσβεσμένο κόστος στην περίπτωση που ισχύουν κάποιες προϋποθέσεις οι οποίες είναι εξής :

- Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο μπορεί να διατηρηθεί στο πλαίσιο του επιχειρηματικού μοντέλου και ο στόχος του συγκεκριμένου μοντέλου είναι διατήρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων με κύριο σκοπό την είσπραξη ταμειακών ροών.
- Με βάση τους όρους που διέπουν το στοιχείο για το επιχειρηματικό πλαίσιο της οντότητας, ο στόχος και σκοπός να είναι να δημιουργούνται ταμειακές ροές σε κάποιες συγκεκριμένες ημερομηνίες που υπάρχουν αποκλειστικά για τη αποπληρωμή του κεφαλαίου και του τόκου από το υπόλοιπο ανεξόφλητο κεφάλαιο (ΔΠΧΑ 9, 4.1.1- 4.1.2).

Στη περίπτωση που ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται στη εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τότε θα πρέπει να ισχύουν οι εξής προϋποθέσεις :

- Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο διατηρείται για το πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου και ο στόχος του συγκεκριμένου μοντέλου μπορεί να επιτευχθεί με την είσπραξη ταμειακών ροών αλλά και με την πώληση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.
- Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο με βάση κάποιους όρους το οποίο το διέπουν και μπορούν να δημιουργηθούν ταμειακές ροές σε κάποιες συγκεκριμένες ημερομηνίες και αυτές υπάρχουν αποκλειστικά για την αποπληρωμή κεφαλαίου και των τόκων από το υπόλοιπο κεφάλαιο που δεν έχει πληρωθεί.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο μπορεί να επιμετρηθεί στην εύλογη αξία ,μέσω αποτελεσμάτων ή να επιμετρηθεί

μέσω του αποσβεσμένου κόστους. Βέβαια, μια οικονομική οντότητα έχει την δυνατότητα στην αρχή να επιλέξει αμετάκλητα και να αναγνωρίσει ένα στοιχείο ένα για συγκεκριμένες επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που σε διαφορετική περίπτωση θα επιμετρούνταν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Δίνεται η δυνατότητα στην επιχείρηση να μπορεί να παρουσιάσει τις μεταβολές στα λοιπά συνολικά έσοδα επιμετρημένα στην εύλογη αξία (ΔΠΧΑ 9,4.1.3-4.1.4).

3.14 Κατάταξη χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Δίνεται η δυνατότητα για μια οικονομική οντότητα να μπορέσει να κατατάξει όλες τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ως μεταγενέστερα επιμετρημένες στο αποσβεσμένο κόστος εκτός από τις εξής περιπτώσεις οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω :

- Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις οι οποίες μπορούν να επιμετρηθούν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις μπορούν να επιμετρηθούν στην εύλογη αξία και σε αυτές μπορεί να συμπεριληφθούν και τα παράγωγα τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία.
- Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις οι οποίες προκύπτουν από την μεταβίβαση ενός στοιχείου που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για παύση αναγνώρισης.
- Τα συμβόλαια για μια χρηματοοικονομική εγγύηση. Τα συγκεκριμένα συμβόλαια μετά την αρχική τους αναγνώριση, δίνεται η δυνατότητα στον εκδότη να τα επιμετρήσει στο υψηλότερο ποσό μεταξύ του ποσού πρόβλεψης ζημιάς, του ποσού που έχει αναγνωριστεί αρχικά, απογειωμένου όπου αυτό απαιτείται.
- Οι δεσμεύσεις για την παροχή δανείου με τα επιτόκια χαμηλότερα από εκείνα της αγοράς. Στο συγκεκριμένο, ο εκδότης μετράει τη δέσμευση στο υψηλότερο ποσό μεταξύ του ποσού για την πρόβλεψη της ζημιάς και του ποσού που αναγνωρίστηκε αρχικά με την απομείωση φυσικά.

- Ένα ενδεχόμενο αντάλλαγμα το οποίο μπορεί να αναγνωριστεί από ένα που το αποκτά σε μια συνένωση επιχειρήσεων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ένα αντάλλαγμα επιμετράται στην συνέχεια στην εύλογη αξία μέσω των μεταβολών στα αποτελέσματα. (ΔΠΧΑ 9, 4.1.5-4.2.1).

3.15 Αρχική Επιμέτρηση και μεταγενέστερη επιμέτρηση

Η αρχική επιμέτρηση γίνεται για τα στοιχεία με την αρχική αναγνώριση και η οντότητα μπορεί να επιμετρήσει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση στην εύλογη αξία με συν ή μείον. Αυτό γίνεται στη περίπτωση που ένα στοιχείο δεν επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και το κόστος προκύπτει από αυτές που αποδίδεται άμεσα για την απόκτηση ή την έκδοση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Βέβαια στην περίπτωση που η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης κατά την αρχική αναγνώριση και η τιμή είναι διαφορετική τότε η οντότητα θα πρέπει να κατανοήσει κατά πόσο η εύλογη αξία ενός στοιχείου κατά την αρχική αναγνώριση είναι και η τιμή συναλλαγής. Στη περίπτωση που μια οντότητα προσδιορίσει ότι η τιμή διαφέρει, τότε λογιστικοποιεί το μέσο για την συγκεκριμένη ημερομηνία αναγνώρισης.

Στην περίπτωση που η οντότητα κάνει χρήση της λογιστικής για την ημερομηνία διακανονισμού τότε το περιουσιακό στοιχείο που επιμετράται στην συνέχεια στο αποσβεσμένο κόστος, αρχικά επιμετράται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία που γίνεται η εμπορική συναλλαγή (ΔΠΧΑ 9 5.1.1.-5.1.3) .

Μετά την αρχική αναγνώριση η οντότητα μπορεί να επιμετρήσει το στοιχείο στα εξής:

- Στο αποσβεσμένο κόστος.
- Στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών εσόδων.
- Στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Η οντότητα οφείλει να εφαρμόζει τις απαιτήσεις για την απομείωση σε ότι αφορά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος αλλά και στα στοιχεία που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών εσόδων.

Όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, αυτές μετά την αρχική αναγνώριση επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος εκτός από εξαιρέσεων που αναφέρθηκαν προηγουμένως και στις περιπτώσεις που δε $\Rightarrow$ ισχύει η παύση αναγνώρισης ή δεν προβλέπεται η προσέγγιση της ανάμιξης από την οντότητα (ΔΠΧΑ 9 5.1.1- 5.3.2)

3.16 Λογιστική Αντιστάθμισης

Ο σκοπός και ο στόχος της λογιστικής αντιστάθμισης είναι να μπορέσει να απεικονίσει στις οικονομικές καταστάσεις, τα αποτελέσματα από τις δραστηριότητες για την διαχείριση κινδύνων από μια οντότητα η οποία κατέχει και χρησιμοποιεί χρηματοοικονομικά μέσα. Η συγκεκριμένη προσέγγιση αποσκοπεί στην παρουσίαση ενός πλαισίου χρήσης των μέσων αντιστάθμισης για τα οποία μπορεί να εφαρμοστεί η λογιστική αντιστάθμισης.

Δύναται η δυνατότητα για μια οντότητα να επιλέξει την σχέση αντιστάθμισης μεταξύ ενός μέσου αντιστάθμισης και ενός αντισταθμισμένου στοιχείου. Αυτό μπορεί να συμβεί στην περίπτωση που ένα παράγωγο επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και μπορεί να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης. Ακόμα, μπορεί να προσδιοριστεί ένα μη παράγωγο το οποίο μπορεί να επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ως μέσο αντιστάθμισης. Ωστόσο, εξαιρούνται τα παράγωγα τα οποία είναι χρηματοοικονομική υποχρέωση και επιμετρούνται στην εύλογη αξία και το ποσό από την μεταβολή στον πιστωτικό κίνδυνο, μπορεί να απεικονιστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα. Ένα μη παράγωγο στοιχείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην περίπτωση που δεν αποτελεί επένδυση σε συμμετοχικό τίτλο και για τον οποίο η οντότητα έχει επιλέξει να απεικονίζει στις μεταβολές της εύλογης αξίας στα λοιπά έσοδα.

Στην ουσία ένα στοιχείο για να επιλεγεί ως μέσο αντιστάθμισης θα πρέπει να προσδιορίζεται στο σύνολο του ως μέσο αντιστάθμισης εκτός από κάποιες εξαιρέσεις οι οποίες είναι οι εξής :

- Ο διαχωρισμός της εσωτερικής αξίας μιας σύμβασης ως μέσου σύμβασης θα πρέπει να ορίζεται ως μέσο στην περίπτωση μόνο στην μεταβολή της εσωτερικής αξίας του δικαιώματος προαίρεσης και όχι στην μεταβολή στην διαχρονική του αξία.
- Ο διαχωρισμός θα πρέπει να γίνεται για ένα προθεσμιακό στοιχείο αλλά και του τρέχοντος στοιχείου ενός προθεσμιακού συμβολαίου και ο διαχωρισμός θα πρέπει να γίνεται στο μέσο της αντιστάθμισης μόνο για την μεταβολή στην αξία του τρέχοντος στοιχείου και όχι του προθεσμιακού.
- Ένα ποσοστό επί του συνόλου για το μέσο αντιστάθμισης, μπορεί να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης σε μια αντισταθμιστική σχέση. Βέβαια, ένα στοιχείο δεν μπορεί να προσδιοριστεί για ένα τμήμα της μεταβολής της εύλογης αξίας που μπορεί να προκύψει μόνο από ένα μέρος της χρονικής περιόδου στην οποία το μέσο παραμένει ανεξόφλητο.

Ωστόσο μια οντότητα μπορεί να απεικονίσει και συνδυαστικά μέσα αντιστάθμισης και αυτό μπορεί να γίνει στη περίπτωση που θα συνδυάσει παράγωγα ή τμήματα αυτών αλλά και μη παράγωγα και μη τμήματα αυτών (ΔΠΧΑ 9, 6.1.1-6.2.5)

3.17 Αντισταθμισμένα στοιχεία

Ως αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί να είναι ένα στοιχείο το οποίο μπορεί να είναι αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση, μια μη αναγνωρισμένη δέσμευση ή μια προσδοκώμενη συναλλαγή. Πιο αναλυτικά, ένα αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί να είναι :

- Ένα αντισταθμισμένο στοιχείο.

- Μια ομάδα στοιχείων.
- Ένα στοιχείο το οποίο μπορεί να είναι συστατικό στοιχείο ή μέλος μιας ομάδας στοιχείων.

Σημαντικό ρόλο παίζει πως ένα αντισταθμισμένο στοιχείο θα πρέπει να μπορεί να επιμετρηθεί με αξιόπιστο τρόπο και στην περίπτωση που ένα στοιχείο θεωρείται προσδοκώμενη συναλλαγή, τότε αυτή θα πρέπει να θεωρείται πολύ πιθανό να εκπληρωθεί.

Στην λογιστική αντιστάθμισης, ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν στοιχεία τα οποία είναι περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις ή πολύ πιθανές προσδοκώμενες συναλλαγές με ένα μέρος αυτών να προσδιοριστούν ως αντισταθμισμένα στοιχεία.

Ο προσδιορισμός για τα αντισταθμιζόμενα στοιχεία από την οντότητα μπορεί να είναι στο σύνολο ή ένα συστατικό στοιχείο αυτού ως αντισταθμισμένο στοιχείο. Ένα πλήρες στοιχείο περιλαμβάνει όλες τις μεταβολές στην συνολική αξία της εύλογης αξίας ή της μεταβλητότητας στις ταμειακές ροές των στοιχείων.

Μια οντότητα μπορεί να προσδιορίσει συστατικά στοιχεία μόνο στους ακόλουθους τύπους:

- Στις μεταβολές από τις ταμειακές ροές ή στις μεταβολές στην εύλογη αξία στις οποίες αποδίδονται περισσότεροι κίνδυνοι από έναν. Ωστόσο, με την προϋπόθεση πως το χωριστό στοιχείο του κινδύνου, μπορεί να επιμετρηθεί χωριστά και να προσδιοριστεί με αξιόπιστο τρόπο.
- Σε μία ή περισσότερες επιλεγμένες συμβατικές ταμειακές ροές.
- Στα συστατικά στοιχεία ενός ονομαστικού ποσού ή ενός καθορισμένου ποσού από ένα στοιχείο. (ΔΠΧΑ 9, 6.3.1-6.3.7).

3.18 Λογιστικός χειρισμός του ΔΠΧΑ 9 και διαφορές με το ΔΛΠ 39

Η αρχική αναγνώριση και η παύση της αναγνώρισης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 δεν έχει κάποια αλλαγή σε σχέση με τη μέθοδο που υπήρχε με το ΔΛΠ 39, στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό μέσο.

Στην περίπτωση βέβαια που η οντότητα είναι συμβαλλόμενη με αυτό το στοιχείο η αρχική αναγνώριση γίνεται στην εύλογη αξία και η παύση αναγνώρισης για ένα χρηματοοικονομικό μέσο γίνεται στην περίπτωση που η οντότητα έχει μεταβιβάσει το στοιχείο, έχουν εκπέσει τα συμβατικά δικαιώματα. Η μεταβίβαση ενός στοιχείου είναι ένα θέμα περίεργο και πολλές φορές δεν είναι πάντα τόσο απλό όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως. Συμπερασματικά, η μεταβίβαση μπορεί να οριστεί αν η οικονομική οντότητα έχει στην ουσία μεταβιβάσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που προκύπτουν από την κατοχή ενός στοιχείου, άρα δεν το κατέχει και πρέπει να γίνει παύση αναγνώρισης. Στην περίπτωση που συνεχίζει να διατηρεί τους κινδύνους ή διατηρεί τις ωφέλειες από το χρηματοοικονομικό μέσο, τότε οφείλει να το αναγνωρίζει. Άρα στην ουσία η οικονομική οντότητα για να συνεχίσει να αναγνωρίζει το στοιχείο θα πρέπει να διατηρεί τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου. Όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, η παύση αναγνώρισης γίνεται στη περίπτωση που η σύμβαση ολοκληρώνεται, ακυρώνεται ή ακόμα εκπληρώνεται. Η αλλαγή σε όρους δανεισμού ή η ανταλλαγή μιας υποχρέωσης από δανειστή χρεωστικών τίτλων με άλλους όρους, τότε λογιστικά αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώρισης μιας νέας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης (ΔΠΧΑ 9 κεφ. 3) όπως γίνεται κατανοητό δεν υπάρχει κάποια διαφορά στην αρχική αναγνώρισης και στην παύση αναγνώρισης

Ωστόσο, οι αλλαγές που υπάρχουν βρίσκονται στην μεταγενέστερη αναγνώριση που το ΔΠΧΑ 9 φέρνει σε σχέση με το ΔΛΠ 39. Αυτές βρίσκονται στις τέσσερις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που είναι οι εξής :

- Δάνεια και απαιτήσεις
- Διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία προς πώληση.
- Επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι και τη λήξη τους.
- Στοιχεία που κρατούνται για εμπορικούς σκοπούς.

Το ΔΠΧΑ 9 επιβάλλει την ταξινόμηση τους στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ή μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων. Η επιλογή ανάμεσα από την μέθοδο ταξινόμησης καθορίζεται από το επιχειρηματικό μοντέλο το οποίο θέλει να ακολουθήσει η οντότητα αλλά και από τα χαρακτηριστικά που έχουν

οι ταμειακές ροές του περιουσιακού στοιχείου. Το στοιχείο αποτιμάται στο αποσβεσμένο κόστος και διακρατείται για αυτό τον σκοπό για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όταν δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές για την αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου ποσού του υπόλοιπου κεφαλαίου. Για την εύλογη αξία, η ταξινόμηση γίνεται μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, κάτι το οποίο συνίσταται και από το πρότυπο, στην περίπτωση που το χρηματοοικονομικό στοιχείο πληροί όλες τις προϋποθέσεις. Ακόμα, θα πρέπει το επιχειρηματικό μοντέλο να έχει ως στόχο στην είσπραξη ταμειακών ροών από την πώληση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Σε περίπτωση που τα στοιχεία δεν εμπίπτουν σε κάποια από αυτές τις κατηγορίες, τότε, η ταξινόμηση τους γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (ΔΠΧΑ 9 παρ. 4.1) Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ταξινομούνται και αυτές με παρόμοιο τρόπο όπως όριζε και το ΔΛΠ 39, με τις εξαιρέσεις ωστόσο να ισχύουν.

Άλλη μια αλλαγή που έφερε το ΔΠΧΑ 9 είναι η αλλαγή στον τρόπο που γίνεται οι απομειώσεις για την αξία των χρηματοοικονομικών προϊόντων. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 θα έπρεπε στο τέλος της κάθε χρήσης η οντότητα να διενεργεί ελέγχους απομείωσης στην αξία των περιουσιακών στοιχείων. Πιο ειδικά, υπήρχαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις για να μπορέσει να αναγνωριστεί μια απομείωση και θα έπρεπε να ελεγχθούν όλα τα στοιχεία, εξαιρούνταν ωστόσο τα στοιχεία τα οποία ταξινομούνταν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Οι συγκεκριμένες απομειώσεις απεικονιζόταν μέσω των προβλέψεων. Το ΔΛΠ 39 ουσιαστικά λειτουργούσε με ένα τρόπο κατά τον οποίο υπολογιζόταν οι πραγματοποιηθείσες ζημιές και όχι οι αναμενόμενες, αυτές δεν αναγνωριζόταν όσο πιθανό και να ήταν να συμβούν. Στο σημείο αυτό έγκειται η σημαντική διαφορά που εισήγαγε το ΔΠΧΑ 9 και ορίζει πως η πρόβλεψη μιας ζημιάς γίνεται έναντι αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και γίνεται σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία που επιμετρούνται στην εύλογη αξία λοιπών συνολικών εσόδων ή στο αναπόσβεστο κόστος για απαιτήσεις από δανειακές συμβάσεις, από συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης και από μισθώματα. Η απομείωση των στοιχείων ταξινομούνται που ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών εσόδων επιβαρύνει στην ουσία τα συνολικά έσοδα και δεν μειώνει την λογιστική αξία των

στοιχείων στην οικονομική κατάσταση. Το συμπέρασμα από όλα αυτά είναι ότι ο πιστωτικός κίνδυνος καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο σχηματίζονται οι προβλέψεις.

Για να μπορέσουν να γίνουν όλα αυτά κατανοητά, υπάρχουν τρία στάδια αναγνώρισης, απομείωσης και σχηματισμού προβλέψεων. Στο πρώτο στάδιο, υπάρχουν τα στοιχεία τα οποία κατατάσσονται ως χρηματοοικονομικά και για τα οποία ο πιστωτικός κίνδυνος μπορεί να θεωρηθεί χαμηλός. Για τα συγκεκριμένα στοιχεία σχηματίζεται μια πρόβλεψη που είναι ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές εντός ενός χρόνου. Όσον αφορά την μεταγενέστερη αποτίμηση, οι προβλέψεις ισχύουν σε περίπτωση που δεν έχει υπάρξει μεγάλη μεταβολή στον κίνδυνο. Στο δεύτερο στάδιο οι προβλέψεις γίνονται με βάση τις πιστωτικές ζημιές για όλη την διάρκεια ζωής τους μέσου. Τα έσοδα των τόκων υπολογίζονται στο συνολικό ποσό για το περιουσιακό στοιχείο. Στο τρίτο στάδιο ανήκουν όλα τα στοιχεία τα οποία έχουν υψηλό πιστωτικό κίνδυνο ή έχουν ήδη απομειωθεί. Για τα συγκεκριμένα στοιχεία μπορούν να αναγνωριστούν προβλέψεις που αφορούν όλη την διάρκεια της ζωής τους ενώ τα έσοδα από τόκους υπολογίζονται με βάση το συνολικό ποσό του δανείου μείον τις προβλέψεις.

Επίσης, το ΔΠΧΑ 9 άλλαξε την λογιστική της αντιστάθμισης και τα είδη της που ήταν η εύλογη αξία, οι ταμειακές ροές και οι επενδύσεις στο εξωτερικό. Από αυτά τα τρία, η εταιρεία είχε την δυνατότητα να επιλέξει μια από αυτές ανάλογα με την στρατηγική που είχε για την διαχείριση των κινδύνων. Μια σημαντική αλλαγή που έφερε το ΔΠΧΑ 9 είναι ότι το πρότυπο απαιτεί περισσότερες πληροφορίες για γνωστοποίηση για τον κίνδυνο ώστε να διευκολυνθούν οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Επιπλέον, το ΔΠΧΑ 9 δίνει την δυνατότητα για μια λιγότερο αυστηρή τήρηση των κανόνων της αντιστάθμισης σε σχέση με το ΔΛΠ 39. Πιο ειδικά, δίνει την δυνατότητα να υπάρχει μια λογική οικονομική σχέση ανάμεσα στο αντισταθμισμένο στοιχείο και το μέσο αντιστάθμισης και ο συντελεστής αντιστάθμισης να είναι ίδιος με αυτόν που προκύπτει από την ποσότητα του αντισταθμισμένου στοιχείου. Τέλος, το ΔΠΧΑ 9 δίνει την δυνατότητα να είναι πιο ευέλικτες οι εταιρίες όσον αφορά τα αντικείμενα αντιστάθμισης ώστε να μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν στην λογιστική της αντιστάθμισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Δ.Λ.Π. 32 ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Α 7

4.1 Σκοπός και πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 32

Ο βασικός σκοπός του ΔΛΠ 32 είναι ο καθορισμός των αρχών που θα διέπουν την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια και τον συμψηφισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Το συγκεκριμένο πρότυπο εφαρμόζεται κυρίως για την κατάταξη των χρηματοοικονομικών μέσων από την προοπτική του εκδότη ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους αλλά και την κατάταξη των σχετικών τόκων, μερισμάτων ζημιών και κερδών, αλλά και τις συνθήκες συμψηφισμού των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (ΔΛΠ 32,παρ2).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί πως οι αρχές του συγκεκριμένου προτύπου συμπληρώνουν τις αρχές για την αναγνώριση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων. Το παρόν πρότυπο έχει μια γενική εφαρμογή για όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία έκτος από κάποιες συγκεκριμένες εξαιρέσεις οι οποίες είναι οι εξής (ΔΛΠ 32 παρ 4) :

- Είναι οι συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες ,σε συγγενείς εταιρίες αλλά και σε κοινοπραξίες. Ο λογιστικός χειρισμός τους γίνεται πάντα, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 10 (Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις), το ΔΛΠ 27 (Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις) αλλά και το ΔΛΠ 28 (Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες).
- Τα δικαιώματα και δεσμεύσεις των εργοδοτών που προκύπτουν από διάφορα προγράμματα παροχών προς εργαζομένους. Ο λογιστικός τους χειρισμός πραγματοποιείται με το ΔΛΠ 19 (Παροχές προς Εργαζομένους).

- Οι συμβάσεις σε μια ενδεχόμενη αντιπαροχή από μια συνένωση επιχειρήσεων (ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων). Η συγκεκριμένη εξαίρεση αφορά μόνο τον αποκτώντα.
- Ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται από το ΔΠΧΑ 4 (Ασφαλιστήρια Συμβόλαια). Το συγκεκριμένο πρότυπο μπορεί να εφαρμοστεί σε παράγωγα τα οποία είναι ενσωματωμένα σε ασφαλιστήρια συμβόλαια αν το ΔΛΠ 39 απαιτεί η οικονομική οντότητα να τα λογιστικοποιεί.
- Χρηματοοικονομικά μέσα, οι συμβάσεις και δεσμεύσεις σύμφωνα με συναλλαγές πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών. Ο λογιστικός χειρισμός όλων των παραπάνω γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών).
- Το παρόν πρότυπο μπορεί να εφαρμοστεί και στις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών μέσων που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή ακόμα και με ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων με την μορφή συμβολαίου. Βέβαια εξαιρούνται όλες οι συμβάσεις που συνάφθηκαν και συνεχίζουν να κατέχονται για την παραλαβή ή την παράδοση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου σύμφωνα πάντα με τις αναμενόμενες απαιτήσεις της επιχείρησης για αγορά, πώληση ή και χρήση του στοιχείου.

Υπάρχουν αρκετοί τρόποι που μια σύμβαση αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων μπορεί να διακανονιστεί συμψηφιστικά ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή να γίνει και ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων. Οι τρόποι που περιλαμβάνονται είναι οι εξής και παρουσιάζονται παρακάτω:

- Στη περίπτωση που οι όροι της σύμβασης επιτρέπουν σε οποιοδήποτε από τα δύο μέρη να μπορεί να διακανονίσει συμψηφιστικά με τρόπο όπως τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή ακόμα και με ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων.
- Όταν η δυνατότητα συμψηφιστικού διακανονισμού τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων

δεν αναφέρεται ρητά στους όρους σύμβασης, αλλά η οικονομική οντότητα έχει την δυνατότητα να διακανονίζει παρόμοιες συμβάσεις συμψηφιστικά.

- Όταν μια επιχείρηση ή μια οικονομική οντότητα που συνηθίζει να παραλαμβάνει το υποκείμενο και να το πωλεί σε μικρό διάστημα χρόνου από την παράδοση με κύριο σκοπό το κέρδος από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις της τιμής.
- Όταν το αντικείμενο της σύμβασης έχει την δυνατότητα να μετατραπεί άμεσα σε μετρητά.

4.2 Ορισμοί και Βασικές Έννοιες

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθούν κάποιοι σημαντικοί όροι που θα χρησιμοποιηθούν στην εργασία και είναι καλό να επεξηγηθούν.

Οικονομική οντότητα

Στο εν λόγω πρότυπο αλλά και γενικότερα, η έννοια οικονομική οντότητα περιλαμβάνει όλα φυσικά πρόσωπα, τις προσωπικές εταιρίες ,τα νομικά πρόσωπα αλλά και όλους τους κρατικούς οργανισμούς (Νεγκάκης,2016).

Χρηματοοικονομικό μέσο

Χρηματοοικονομικό μέσο είναι οποιοδήποτε συμβόλαιο το οποίο δημιουργείται μέσω κάποιου περιουσιακού στοιχείου για μια επιχείρηση και παράλληλα δημιουργείται περιουσιακή υποχρέωση για μια άλλη οικονομική οντότητα (Ντότσιας etal,2015). Χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν ένα περιουσιακό στοιχείο είναι τα εξής και παρουσιάζονται παρακάτω (Νεγκάκης,2016) :

- Τα ταμειακά διαθέσιμα.
- Ο συμμετοχικός τίτλος μιας άλλης οικονομικής οντότητας.
- Το συμβατικό δικαίωμα που έχει μια οικονομική οντότητα για την παραλαβή μετρητών ή ενός άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου από μια άλλη επιχείρηση. Επίσης, την ανταλλαγή των χρηματοοικονομικών

περιουσιακών στοιχείων ή και υποχρεώσεων με μια άλλη οντότητα που υπάρχουν όροι δυνητικά ευνοϊκοί για την εν λόγω οντότητα.

- Μια σύμβαση που γίνεται να διακανονιστεί με τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οντότητας. Τέτοιοι συμμετοχικοί τίτλοι μπορεί να είναι οι εξής :

α) Ένα μη παράγωγο για το οποίο η εκάστοτε οικονομική οντότητα έχει την υποχρέωση να λάβει μια μεταβλητή ποσότητα των ίδιων συμμετοχικών τίτλων .

β) Ένα παράγωγο στο οποίο υπάρχει η δυνατότητα να διακανονιστεί με κάποιο διαφορετικό τρόπο από μια ανταλλαγή με συγκεκριμένο ποσό μετρητών ή ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έναντι ενός συγκεκριμένου αριθμού των ίδιων συμμετοχικών τίτλων της οντότητας. Για τον συγκεκριμένο λόγο, όλοι οι ίδιοι συμμετοχικοί τίτλοι δεν περιλαμβάνουν τα χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν δικαίωμα αποπληρωμής και κατατάσσονται ως συμμετοχικοί τίτλοι.

Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο

Ως χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο μπορεί να θεωρηθούν τα μετρητά, το συμβατικό δικαίωμα λήψης μετρητών σε μια μελλοντική ημερομηνία. Ακόμα, μπορεί να θεωρηθεί το δικαίωμα που μπορεί να έχει ένα μέρος για μια ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων σε συμφέρουσες συνθήκες. Επίσης, είναι οι επιταγές, οι χρηματοδοτικές μισθώσεις, οι λοιποί συμμετοχικοί τίτλοι, τα δάνεια, τα γραμμάτια και τα ομόλογα, τα οποία μπορεί να είναι εταιρικά αλλά και κρατικά. Ωστόσο χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν και πιο περίπλοκα στοιχεία όπως είναι οι επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια. Επίσης, είναι τα παράγωγα αλλά και τα σύνθετα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία όπως είναι ένα ομόλογο με ενσωματωμένο παράγωγο (Ντότσιας etal,2015).

Για να μπορέσουν όλα τα παραπάνω να γίνουν κατανοητά θα πρέπει να αναφερθούν κάποια παραδείγματα. Ένα ομολογιακό δάνειο το οποίο είναι μετατρέψιμο, μπορεί να κατανεμηθεί σε στοιχεία του ενεργητικού αλλά και μιας υποχρέωσης. Στην περίπτωση που ένα μέσο εκδίδεται, το στοιχείο της καθαρής θέσης μπορεί να αποτιμηθεί ως η διαφορά μεταξύ εύλογης αξίας του μέσου και της εύλογης αξίας του στοιχείου της υποχρέωσης.

Χρηματοοικονομική υποχρέωση

Είναι η υποχρέωση για την καταβολή μετρητών σε μια ημερομηνία στο μέλλον ή είναι η υποχρέωση ανταλλαγής χρηματοοικονομικών μέσων σε συμφέρουσες συνθήκες. (Ντότσιας etal,2015). Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να τονιστεί πως υπάρχει διαφορά μεταξύ μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και της καθαρής θέσης και εξαρτάται αν η οικονομική οντότητα έχει την υποχρέωση να δώσει ένα περιουσιακό στοιχείο ή να παραδώσει μετρητά.

Εύλογη αξία

Η εύλογη αξία καθορίζεται ως η τιμή στην οποία θα εισπραττόταν ένα περιουσιακό στοιχείο ή θα καταβαλλόταν για την μεταφορά μιας υποχρέωσης, σε μια συναλλαγή η οποία θεωρείται κανονική και συνηθισμένη μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά στην ημερομηνία αναφοράς(Ντότσιας etal,2015)..

Συμμετοχικός τίτλος

Ο συμμετοχικός τίτλος είναι ένα συμβόλαιο το οποίο στην ουσία αποδεικνύει την ύπαρξη δικαιώματος σε περιουσιακά στοιχεία μιας εταιρείας, μετά την αφαίρεση όλων των υποχρεώσεων της.

Μέσο με δικαίωμα αποπληρωμής

Το μέσο το οποίο έχει δικαίωμα αποπληρωμής είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο που μπορεί να δώσει στο κάτοχο του το δικαίωμα να επιστρέψει το μέσο στον εκδότη έναντι κάποιων μετρητών ή ενός άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Υπάρχει ωστόσο και η περίπτωση το μέσο να επιστραφεί στον εκδότη στην περίπτωση που υπάρχει αβεβαιότητα για κάποιο μελλοντικό συμβάν. Άλλες περιπτώσεις μπορεί να είναι σε ενδεχόμενο θανάτου ή συνταξιοδότησης του κατόχου του μέσου.

Σύμβαση και συμβατικός

Σύμβαση και συμβατικός είναι όροι που χρησιμοποιούνται στο συγκεκριμένο πρότυπο και η έννοια τους οδηγεί σε μια συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών, που έχουν οικονομικές συνέπειες κατά τις οποίες τα μέλη έχουν μια μικρή ή και καμία διακριτική ευχέρεια να αποφύγουν. Αυτό γίνεται γιατί η συμφωνία πρέπει

να εκτελεστεί βάση νόμου. Οι συμβάσεις και τα χρηματοοικονομικά μέσα, μπορούν να λάβουν αρκετές μορφές και δεν απαιτείται αυτές να είναι γραπτές.

Αποσβέσιμο κόστος

Το αποσβέσιμο κόστος είναι το κόστος ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης που προσαρμόζεται και μπορεί να ορίζει ένα συνεχές και σταθερό επιτόκιο για όλη την διάρκεια ζωής του περιουσιακού στοιχείου. Το αποσβέσιμο κόστος είναι ίσο με το αρχικό κόστος μείον τις αποπληρωμές κεφαλαίου συν τα χρηματοοικονομικά έξοδα(Ντότσιας etal,2015)..

Αποτελεσματικό επιτόκιο

Το αποτελεσματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο προεξόφλησης το οποίο εξισώνει την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών με την τιμή της αγοράς(Ντότσιας etal,2015).

Ομολογιακό Δάνειο

Ως ένα ομολογιακό δάνειο μπορεί να θεωρηθεί ένας τρόπος ώστε να υπάρξει άντληση κεφαλαίων από το επενδυτικό κοινό και το ομολογιακό δάνειο χρησιμοποιείται κυρίως από εταιρίες, ώστε να μπορέσουν να χρηματοδοτήσουν μακροχρόνιες επενδύσεις ή να καλύψουν τυχόν χρηματοοικονομικές ανάγκες (Νεγκάκης,2016).

Ομολογίες

Οι ομολογίες αποτελούν υποδιαίρεσεις ενός ομολογιακού δανείου και μπορούν να αποκτηθούν από οποιονδήποτε που είναι μέτοχος της οικονομικής οντότητας ή και από κάποιον που δεν είναι μέτοχος της (Νεγκάκης,2016).

4.3 Διαφορές χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και συμμετοχικών τίτλων

Κάθε οικονομική οντότητα αρχικά αναγνωρίζει τα χρηματοοικονομικά μέσα και τα εντάσσει στις υποχρεώσεις ή στα ίδια κεφάλαια σύμφωνα με την οικονομική ουσία που έχουν εκδοθεί. Με τον τρόπο αυτό, όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα

θεωρούνται χρηματοοικονομική υποχρέωση, περιουσιακό στοιχείο ή και συμμετοχικός τίτλος. Βέβαια, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ουσία που έχει γίνει η σύμβαση αλλά και να κατανοούνται οι ορισμοί του προτύπου (ΔΛΠ 32,παρ 15).Για να γίνει η διάκριση για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ή τους συμμετοχικούς τίτλους, θα πρέπει να υπάρχει συμβατική δέσμευση από τη επιχείρηση. Υπάρχουν αρκετές μορφές με τις οποίες μπορεί να γίνει αυτός ο διαχωρισμός. Στη περίπτωση απόδοσης και παράδοσης στην επιχείρηση που κατέχει ένα χρηματοοικονομικό μέσο, η παράδοση μετρητών ή ενός άλλου στοιχείου. Ακόμα, και η ανταλλαγή ενός στοιχείου με όρους δυσμενείς για την οικονομική οντότητα που εξέδωσε το εν λόγω μέσο (ΔΛΠ 32 παρ 17).

Ένα χρηματοοικονομικό μέσο μπορεί να αναγνωριστεί ως συμμετοχικός τίτλος σε κάποιες περιπτώσεις οι οποίες αναφέρονται παρακάτω :

- Στην περίπτωση που δεν προκύπτει κάποια δέσμευση από μια σύμβαση και δεν δημιουργεί υποχρέωση στον εκδότη ώστε να δώσει μετρητά ή κάποια άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία. Ακόμα και να γίνει ανταλλαγή στοιχείων (Νεγκάκης,2015).
- Στην περίπτωση που ένα παράγωγο μπορεί να διακανονιστεί με την ανταλλαγή ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή με μετρητά.
- Στην περίπτωση που ένα μέσο μπορεί να διακανονιστεί με τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους που έχει δώσει η επιχείρηση για το συγκεκριμένο μέσο.
- Στην περίπτωση που στοιχείο δεν είναι παράγωγο και δεν περιλαμβάνει συμβατική δέσμευση, και οντότητα που το έχει εκδώσει, δεν έχει την υποχρέωση να δώσει ποσότητα ίδιων συμμετοχικών τίτλων.

4.4 Ίδιες Μετοχές

Στην περίπτωση που μια επιχείρηση αποκτήσει τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους, τα συγκεκριμένα μέσα αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια και δεν μπορούν να αναγνωριστούν ως στοιχείο του ενεργητικού. (ΔΛΠ 32 παρ 33) .

Κατά την αγορά, την πώληση, την έκδοση ή και την ακύρωση των ίδιων συμμετοχικών τίτλων από την εταιρεία δεν αναγνωρίζεται ως κέρδος ή ως ζημία στα αποτελέσματα. Οι μετοχές μπορεί να αποκτηθούν από την οικονομική οντότητα ή ακόμα και κάποιο μέλος που ανήκει στον ενοποιημένο όμιλο. Επίσης, το ποσό που καταβάλλεται για την απόκτηση ίδιων μετοχών αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια. Οι ίδιες μετοχές που κατέχονται από την οντότητα γνωστοποιούνται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης ή στις σημειώσεις σύμφωνα πάντα με το ΔΛΠ 1 (Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων). Ακόμα θα πρέπει να υπάρχει ξεχωριστή γνωστοποίηση στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα αποκτά ξανά ίδιους συμμετοχικούς τίτλους από συνδεδεμένα μέρη σύμφωνα με το ΔΛΠ 24 (Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών) (ΔΛΠ 32 παρ 33-34).

4.5 Τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημιές

Οι τόκοι, τα μερίσματα, τα κέρδη αλλά και οι ζημιές που έχουν σχέση με ένα χρηματοοικονομικό μέσο το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, μπορούν να αναγνωριστούν ως έσοδα ή ως έξοδα στα αποτελέσματα. Για να μπορέσει να προσδιοριστεί αν οι τόκοι, τα μερίσματα, τα κέρδη και οι ζημιές αναγνωριστούν ως έσοδα ή έξοδα, θα πρέπει πρώτα να γίνει κατάταξη του χρηματοοικονομικού μέσου. Στην ουσία πρόκειται για καθορισμό του μέσου μεταξύ χρηματοοικονομικής υποχρέωσης ή συμμετοχικού τίτλου (ΔΛΠ 32 παρ 33). Οι διανομές για τους κατόχους ενός συμμετοχικού τίτλου, χρεώνονται πρώτα από την επιχείρηση στα ίδια κεφάλαια απευθείας, αφού όμως πρώτα έχει αφαιρεθεί το σχετικό όφελος από τον φόρο εισοδήματος. Με την λογιστική μέθοδο, το κόστος αυτής της διαδικασίας γίνεται με την αφαίρεση από την καθαρή θέση, αφού πρώτα έχει απαλειφθεί οποιαδήποτε ωφέλεια που μπορεί να προκύψει (ΔΛΠ 32 παρ 35).

Στην περίπτωση που τα κέρδη και οι ζημιές έχουν σχέση με αναχρηματοδότηση ή εξόφληση μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, τότε αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα. Αν υπάρχουν αντίστοιχα στοιχεία τα οποία έχουν σχέση με συμμετοχικούς τίτλους, τότε αυτά αναγνωρίζονται ως μεταβολές στα ίδια κεφάλαια. Κάθε μεταβολή που γίνεται στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου, δεν μπορεί να αναγνωριστεί σε οικονομικές καταστάσεις μιας εταιρείας. (ΔΛΠ 32 παρ 36).

Υπάρχουν διάφορα κόστη με τα οποία μια εταιρεία μπορεί να επιβαρυνθεί κατά την αποκτήσει ή και την έκδοση ίδιων συμμετοχικών τίτλων. Τέτοια κόστη μπορεί να είναι αρκετά όπως για παράδειγμα, κόστη από έξοδα καταχώρισης στο μητρώο και άλλες διοικητικές αμοιβές, το κόστος του χαρτόσημου, το κόστος των εκτυπώσεων και οι αμοιβές που καταβλήθηκαν σε δικηγόρους και λογιστές. Λογιστικά μια τέτοια ενέργεια αντιμετωπίζεται με αφαίρεση από την καθαρή θέση στην έκταση που το κόστος είναι διαφορεικό και αποδίδεται άμεσα στην συναλλαγή της καθαρής θέσης. Στην περίπτωση που το κόστος συναλλαγής αφορά ίδια κεφάλαια , τότε αναγνωρίζεται ως έξοδο (ΔΛΠ 32 παρ 37).

Τα μερίσματα τα οποία εντάσσονται στα έξοδά παρουσιάζονται και εμφανίζονται στη κατάσταση λογαριασμού των αποτελεσμάτων μαζί με τους τόκους επί άλλων υποχρεώσεων ή και ως χωριστά στοιχεία (ΔΛΠ 32 παρ 40). Ακόμα, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως τα κέρδη και οι ζημιές που έχουν σχέση με μεταβολές στην λογιστική αξία μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, μπορούν να αναγνωριστούν ως έσοδο ή έξοδο στα αποτελέσματα χρήσης. Αναγνωρίζονται και στη περίπτωση που ένα μέσο περιλαμβάνει ένα υπολειμματικό δικαίωμα επι κάποιων περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας έναντι ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μετρητών (ΔΛΠ 32 παρ 41).

4.6 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

Ένα δικαίωμα συμψηφισμού μπορεί να ασκηθεί μόνο στην περίπτωση που ο οφειλέτης έχει συμβατικό δικαίωμα και έχει την δυνατότητα να εξοφλήσει ή και να απαλείψει ολόκληρο το ποσό στον πιστωτή με τον συμψηφισμό. Ουσιαστικά μπορεί να συμψηφίσει το ποσό που οφείλει έναντι της απαίτησης του πιστωτή. Στον ισολογισμό μιας οικονομικής οντότητας πρέπει να εμφανίζεται το ποσό συμψηφισμού από χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή χρηματοοικονομική υποχρέωση στη περίπτωση που η εταιρεία :

- Έχει το δικαίωμα η οντότητα να συμψηφίσει τα αναγνωσμένα ποσά.

- Έχει την πρόθεση να προβεί σε διαχωρισμό του καθαρού υπολοίπου ή ακόμα και να εισπράξει το ποσό της υποχρέωσης ενώ ταυτόχρονα να εξοφλήσει την υποχρέωση (ΔΛΠ 32 παρ 42).

Στις οικονομικές καταστάσεις των οντοτήτων μπορούν να εμφανίζονται συμψηφισμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην περίπτωση που αντανακλώνται ταμειακές ροές που αναμένεται να εισρεύσουν στην εταιρεία στο μέλλον (ΔΛΠ 32 παρ 43).

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί πως δεν μπορεί να γίνει συμψηφισμός στις παρακάτω περιπτώσεις :

- Όταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία είναι ενέχυρο και αποτελούν εγγύηση για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις χωρίς δικαίωμα αναγωγής.
- Όταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τίθενται σε παρακαταθήκη από τον οφειλέτη που έχει ως σκοπό να απαλλαγεί από την δέσμευση χωρίς τα συγκεκριμένα στοιχεία να έχουν γίνει αποδεκτά από τον πιστωτή για τον διακανονισμό μιας δέσμευσης.
- Υποχρεώσεις που μπορεί να δημιουργηθούν ως αποτέλεσμα από ζημιόγωνα γεγονότα και να καλυφθούν από ένα τρίτο μέρος.
- Όταν πολλά χρηματοοικονομικά μέσα χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση ενός απλού χρηματοοικονομικού στοιχείου.
- Όταν χρηματοοικονομικά στοιχεία προκύπτουν από μέσα που έχουν την ίδια πρωτογενή έκθεση στον κίνδυνο (ΔΛΠ 32 παρ 49).

Για τον διακανονισμό κάποιων στοιχείων από την εκάστοτε εταιρεία , αυτό εξαρτάται από πολλές φορές από τις απαιτήσεις που μπορεί να δημιουργηθούν στις χρηματοοικονομικές αγορές ή και τις επιχειρηματικές πρακτικές που ακολουθούνται. Τέλος, ιδιαίτερο ρόλο παίζουν και οι συνθήκες που επικρατούν γενικότερα και μπορούν να οδηγήσουν σε περιορισμούς για συμψηφισμούς ή και διακανονισμούς (Νεγκάκης,2015).

4.7 Σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα

Η επιχείρηση που έχει στην κατοχή της χρηματοοικονομικά μέσα θα πρέπει να έχει την δυνατότητα να το αξιολογεί σωστά διότι υπάρχουν αρκετά μέσα τα οποία έχουν στοιχεία που οδηγούν σε υποχρέωση κι στοιχεία τα οποία οδηγούν στα ίδια κεφάλαια. Τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δημιουργούν υποχρέωση ή οδηγούν σε ίδια κεφάλαια, ονομάζονται σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα (ΔΛΠ 32 παρ 28). Τα συγκεκριμένα μέσα κατατάσσονται κατά την έκδοση τους και δεν μπορούν να μεταβληθούν στην διάρκεια τους, ακόμα και αν το χρηματοοικονομικό μέσο μετατραπεί σε ένα συμμετοχικό τίτλο. Η εταιρεία θα πρέπει να αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό μέσο που είναι σύνθετο ώστε να δίνει την δυνατότητα να στο κάτοχό του, να το μετατρέψει σε συμμετοχικό τίτλο. Για να γίνουν όλα τα παραπάνω κατανοητά, ακολουθεί ένα παράδειγμα. Ένα σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο μπορεί να είναι ομόλογο το οποίο μπορεί να μετατραπεί σε έναν συγκεκριμένο αριθμό κοινών μετοχών για μια χρονική περίοδο. Το αποτέλεσμα από όλη αυτή την διαδικασία είναι πως είναι να υπάρξει την ίδια χρονική περίοδο, έκδοση χρεωστικού τίτλου με μια ρήτρα πρόωρου διακανονισμού και δικαίωμα αγοράς κοινών μετοχών (ΔΛΠ 32 παρ 29).

Σε λογιστικό πλαίσιο, η αξία ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου, η αρχική του αξία μπορεί να κατανεμηθεί στα συνθετικά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων και στις υποχρεώσεις ενώ η υπολειμματική αξία κατανέμεται στο στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων αφού πρώτα αφαιρεθεί η εύλογη αξία του μέσου, στο σύνολο του ποσού που έχει οριστεί στην συγκεκριμένη υποχρέωση. Στην αρχική αναγνώριση, το άθροισμα της λογιστικής αξίας εκχωρείται στα στοιχεία ιδίων κεφαλαίων και της υποχρέωσης και είναι ίσο με την εύλογη αξία που θα εμφάνιζε το μέσο ως ένα σύνολο. Ακόμα, στην αρχική αναγνώριση, δεν προκύπτει κέρδος ή ζημία. Για να μπορέσει να προσδιοριστεί η λογιστική αξία ενός συμμετοχικού τίτλου, θα πρέπει να αφαιρεθεί από την εύλογη αξία της υποχρέωσης με την εύλογη αξία του σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου ΔΛΠ 32 παρ 32).

Ολοκληρώθηκε η αναφορά στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32 που αφορά την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων και αναφέρθηκαν τα βασικά και κυριότερα σημεία του προτύπου. Στην συνέχεια παρουσιάζεται και αναλύεται το

Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7 που αφορά τις γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα που εστιάζει στις γνωστοποιήσεις που πρέπει να κάνουν όλες οι οντότητες σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά και μια μικρή ανάλυση που αφορά τις γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα αλλά και κατά πόσο αυτά είναι σημαντικά για τις πληροφορίες που παρέχουν μέσω των γνωστοποιήσεων για όλους τους οικονομικούς χρήστες των οικονομικών χρήσεων.

4.8 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προτύπου είναι να μπορέσει να υποχρεώσει όλες τις επιχειρήσεις και τις οικονομικές οντότητες να παρουσιάσουν και να γνωστοποιήσουν όλα τα στοιχεία που έχουν σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα. Το παρόν πρότυπο έχει ως στόχο, όλοι οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να μπορούν να αξιολογούν μια οικονομική κατάσταση και να καταλαβαίνουν την σπουδαιότητα και την σημασία στις πληροφορίες που παρέχονται μέσω του προτύπου. Να μπορούν οι χρήστες να κατανοούν την χρησιμότητα των χρηματοοικονομικών μέσων και την σημασία που έχουν αυτά για την οντότητα αλλά και την δύναμη που δίνουν σε αυτή.

Η δυνατότητα που δίνουν οι γνωστοποιήσεις σε όλους τους χρήστες είναι πολύ σημαντική καθώς τους δίνουν την δυνατότητα να μπορούν να καταλάβουν την φύση και τους κινδύνους που απορρέουν από τα μέσα αλλά και τους τρόπους με τους οποίους η οντότητα τους διαχειρίζεται. Ωστόσο, οι γνωστοποιήσεις που παρέχει μια οντότητα προς τους χρήστες, θα πρέπει να είναι σωστές και κατάλληλες ώστε οι χρήστες να μπορούν να αξιολογήσουν σωστά όλα τα δεδομένα. Οι αρχές που διέπουν το συγκεκριμένο πρότυπο, συμπληρώνουν τις αρχές που διέπουν το ΔΠΧΑ 9 και αφορούν τις αρχές της αναγνώρισης, αποτίμησης και παρουσίασης (ΔΠΧΑ 7 παρ 1).

Το πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου προτύπου, ισχύει σε όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από τα εξής που παρουσιάζονται και αναλύονται παρακάτω :

- Οι συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες , σε συγγενείς και σε κοινοπραξίες οι οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν λογιστικά, σύμφωνα με το ΔΛΠ 27, το ΔΛΠ 28 και το ΔΛΠ 31. Στην περίπτωση που τα πρότυπα αυτά, δίνουν την δυνατότητα για λογιστικό χειρισμό με το ΔΠΧΑ 9, τότε αυτές μπορούν να εφαρμόσουν τις απαιτήσεις για γνωστοποιήσεις των ΔΛΠ 27, ΔΛΠ 28 και ΔΛΠ 31 αλλά και του ΔΠΧΑ 7. Επίσης, τα παράγωγα που έχουν σχέση με συμμετοχές σε θυγατρικές, σε συγγενείς και σε κοινοπραξίες, μπορούν να εφαρμόσουν το συγκεκριμένο πρότυπο. Δεν μπορούν να το εφαρμόσουν σε παράγωγα τα οποία ορίζονται ως συμμετοχικοί τίτλοι.
- Τα δικαιώματα και οι δεσμεύσεις των εργοδοτών προς τους υπαλλήλους και αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 19.
- Οι συμβάσεις που μπορεί να υπάρξουν για μια ενδεχόμενη αντιπαροχή σε μια συνένωση εταιρειών.
- Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια τα οποία ορίζονται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4. Επίσης, τα παράγωγα τα οποία ενσωματώνονται σε ασφαλιστήρια συμβόλαια και εφαρμόζονται στο παρόν πρότυπο.
- Τα συμβόλαια και οι δεσμεύσεις που βασίζονται στην αξία των μετοχών. Στα συγκεκριμένα ισχύει το ΔΠΧΑ 2 που αφορά Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών.

Ακόμα, το συγκεκριμένο πρότυπο ισχύει για χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία έχουν αναγνωριστεί και έχουν εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9. Αυτό ισχύει και χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν αναγνωριστεί και δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9. Τέλος, στο συγκεκριμένο πρότυπο έχουν εφαρμογή και τα συμβόλαια αγοράς ή πώλησης των μη χρηματοοικονομικών στοιχείων, τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9. (ΔΠΧΑ 9 παρ 3-5).

Για να μπορέσουν να γίνουν όλα αυτά πιο κατανοητά, παρακάτω θα αναφερθούν και θα αναλυθούν κάποιοι ορισμοί και βασικές έννοιες που συνδέονται άμεσα με το παρόν πρότυπο αλλά και γενικότερα με τα χρηματοοικονομικά μέσα. Είναι βασικές έννοιες οι οποίες εμφανίζονται συνεχώς και έχουν ιδιαίτερη σημασία για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

4.9 Βασικές έννοιες και ορισμοί

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που υπάρχει στην περίπτωση που ένα από τα μέρη ενός χρηματοοικονομικού μέσου μπορεί να προκαλέσει οικονομική ζημία σε ένα άλλο μέρος του μέσου, αθετώντας παράλληλα μια δέσμευση του.

Κίνδυνος ρευστότητας

Είναι ο κίνδυνος που μπορεί να αντιμετωπίσει μια οικονομική οντότητα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της που έχουν σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα και ιδιαίτερα τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Ο συγκεκριμένος κίνδυνος αφορά ρευστά ή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Κίνδυνος επιτοκίου

Είναι ο κίνδυνος που υπάρχει ότι η εύλογη αξία ή οι ταμειακές ροές μπορούν να έχουν διαφορές εξαιτίας των μεταβολών που μπορεί να υπάρξουν στα επιτόκια της αγοράς.

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Είναι ο κίνδυνος που υπάρχει για μια επιχείρηση ότι η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές μπορούν να παρουσιάσουν διαφορές στις τιμές ενός χρηματοοικονομικού μέσου λόγω των μεταβολών στις ισοτιμίες ξένου συναλλάγματος.

Κίνδυνος αγοράς

Είναι ο κίνδυνος ότι η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές ενός μέσου, μπορούν να παρουσιάσουν διαφορές εξαιτίας των τιμών αγοράς. Τρία είναι τα είδη των κινδύνων που ενσωματώνονται στο κίνδυνο της αγοράς. Είναι ο κίνδυνος επιτοκίου και ο συναλλαγματικός κίνδυνος που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Ακόμα, είναι οι άλλοι κίνδυνοι τιμών οι οποίοι θα αναλυθούν παρακάτω.

Άλλοι κίνδυνοι τιμών

Είναι οι κίνδυνοι που απορρέουν για μια οικονομική οντότητα και έχουν σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα. Πιο συγκεκριμένα, είναι ο κίνδυνος ότι η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές μπορούν να παρουσιάσουν διακυμάνσεις από τις τιμές στις μεταβολές της αγοράς, ανεξάρτητα από τις περιπτώσεις που οι μεταβολές οφείλονται σε παράγοντες που έχουν σχέση με ένα συγκεκριμένο στοιχείο ή τον εκδότη του. Επίσης, σε παράγοντες που έχουν σχέση με άλλα παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα και αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης.

Πληρωτέα δάνεια

Τα πληρωτέα δάνεια είναι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, οι οποίες είναι διαφορετικές από τους βραχυπρόθεσμους εμπορικούς πληρωτέους λογαριασμούς υπό κανονικούς πιστωτικούς όρους.

Σε καθυστέρηση

Είναι μια κατάσταση στην οποία ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο είναι ληξιπρόθεσμο. Ένα στοιχείο θεωρείται σε καθυστέρηση στην περίπτωση που ένας αντισυμβαλλόμενος δεν έχει πραγματοποιήσει μια πληρωμή σε ένα συγκεκριμένο χρόνο.

4.10 Επίπεδο γνωστοποίησης για τα χρηματοοικονομικά μέσα

Στην περίπτωση που χρειάζονται γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα, η επιχείρηση πρέπει να οργανώσει και κατατάσσει τα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα σε κάποιες κατηγορίες ανάλογα με την φύση των γνωστοποιημένων πληροφοριών (Νεγκάκης,2015).

Η οικονομική οντότητα κατατάσσει τα χρηματοοικονομικά μέσα σε κατηγορίες ανάλογα με το αν τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος και στην εύλογη αξία. Τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν εφαρμογή στο ΔΠΧΑ 7, αντιμετωπίζονται λογιστικά με διαφορετικό τρόπο (Νεγκάκης, 2015).

Συνοψίζοντας από όλα όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως, μπορεί εύκολά κανείς να συμπεράνει πως το επίπεδο των γνωστοποιήσεων θεωρείται και αποτελεί ένα αρκετά σημαντικό κομμάτι για όλες τις οικονομικές οντότητες αλλά και για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Οι εταιρείες και οι οντότητες δίνουν ιδιαίτερη σημασία στις γνωστοποιήσεις για διάφορους κινδύνους που μπορεί να υπάρξουν αλλά και οι χρήστες για να μπορέσουν να καταλάβουν καλύτερα τους κινδύνους. Ακόμα, να μπορέσουν οι χρήστες να κατανοήσουν καλύτερα την απόδοση της εταιρείας ώστε να πάρουν τις πιο συμφέρουσες αποφάσεις.

Με την ολοκλήρωση του ΔΛΠ 32 και του ΔΠΧΑ 7, ολοκληρώνεται η αναφορά στα χρηματοοικονομικά μέσα όσον αφορά την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων και τις γνωστοποιήσεις που απαιτούνται για τα χρηματοοικονομικά μέσα.

4.11 Οι επιπτώσεις της νόσου COVID-19 στο σύνολο της οικονομίας

Η εστία COVID-19 αναπτύχθηκε ταχέως το 2020, με σημαντικό αριθμό λοιμώξεων για το σύνολο του πλανήτη. Η ανθρωπότητα σήμερα, βρίσκεται αντιμέτωπη με μία πρωτόγνωρη, πολυεπίπεδη υγειονομική αλλά και οικονομική κρίση. Ο συνδυασμός της πανδημίας της νόσου και των διαφαινόμενων οικονομικών επιπτώσεων οδηγεί σε μία ύφεση άνευ προηγουμένου για την κοινωνία και για τον κόσμο του επιχειρείν, που πλέον πλέον σε αχαρτογράφητα νερά. Το μέγεθος των επιπτώσεων θα καθοριστεί κυρίως από τη διάρκεια και την έκταση της πανδημίας και τα αντίστοιχα μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη για να περιορίσουν την εξάπλωσή της, καθώς και από τις πρωτοβουλίες των κυβερνήσεων για την ενίσχυση της οικονομίας. Τα μέτρα που έλαβαν διάφορες κυβερνήσεις για να περιορίσουν τον ιό έχουν επηρεάσει την οικονομική δραστηριότητα.

Αυτό που ισχύει για την υγεία, πιθανότατα θα ισχύσει και για την οικονομία. Η πανδημία είναι πιθανό όχι μόνο να προκαλέσει βαθιά ύφεση στον κόσμο αλλά να φέρει χρόνια εξουθένωσης. Για να ανταποκριθούν σε αυτή την απειλή, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να αποφύγουν να επαναλάβουν το λάθος να αποσύρουν υπερβολικά γρήγορα τη στήριξη, όπως έκαναν μετά τη χρηματοοικονομική κρίση του 2008.

Η ταχέως μεταβαλλόμενη εικόνα της οικονομίας εξαιτίας της εξάπλωσης της COVID-19, μπορεί να έχει καταστροφικές επιπτώσεις στη συνολική αξία και κατ' επέκταση την εικόνα μιας επιχείρησης, ακόμα και μετά από μια μόνο λανθασμένη κίνηση των στελεχών της.

Η πρώτη προτεραιότητα είναι να σταθεροποιηθούν τα επίπεδα ρευστότητας και διαθεσίμων της εκάστοτε επιχείρησης και να υπάρξει μια ρεαλιστική ματιά για τις επιλογές της.

Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πρέπει μόνο να εντοπιστούν οι διαθέσιμες ευκαιρίες αλλαγής (στρατηγικές, λειτουργικές, οργανωτικές και οικονομικές) αλλά και να γίνουν οι σχετικές ενέργειες ως προς την επίτευξή τους. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να δημιουργηθούν γερές βάσεις ανάκαμψης αξιολογώντας τα επίπεδα ρευστότητας και καταρτίζοντας ένα πλάνο διαχείρισης των ενδιαφερομένων μερών της επιχείρησης

Ακολουθούν ορισμένα βήματα, τα οποία θα μπορούσαν να βοηθήσουν τις οικονομικές οντότητες προς αυτή την κατεύθυνση:

- Προσδιορισμός επιλογών: Γρήγορη και αποτελεσματική αξιολόγηση του συνόλου των επιλογών.
- Σταθεροποίηση: Ομαλοποίηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και αξιολόγηση της οικονομικής θέσης.
- Στρατηγική αναστροφής: Υπολογισμός των οικονομικών αποδόσεων για κάθε διαθέσιμη επιλογή της επιχείρησης.
- Εκτέλεση: Εξασφάλιση της σωστής πληροφόρησης αναφορικά με το πλάνο ανάκαμψης καθώς και την υλοποίησή του.
- Δημιουργία αξίας: Κατανόηση των κινδύνων αλλά και του κόστους κάθε επιλογής, λαμβάνοντας υπόψη σχετικά σχέδια έκτακτης ανάγκης και εναλλακτικά σενάρια.

Η COVID-19 είναι πολύ πιθανό να προκαλέσει εξαιρετικά δυσχερείς καταστάσεις κατά τις οποίες τα ενδιαφερόμενα μέρη των επιχειρήσεων θα αναζητήσουν άλλες πηγές πληροφόρησης ή πόρους προκειμένου να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη τους. Κατανοώντας τις ανάγκες των δανειοληπτών, των δανειοδοτών και των μετόχων και διαχειριζόμενοι την επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, οι επιχειρήσεις δύναται να μείνουν στην κορυφή των εξελίξεων και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις. Επίσης, θα πρέπει να αξιολογηθούν οι απαιτήσεις βραχυπρόθεσμης ρευστότητας καθώς και να αναζητηθούν τρόποι για την άμεση διασφάλιση και διατήρηση της αξίας της επιχείρησης καθώς και για την αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων που ενδέχεται να πλήξουν τη σταθερότητά της.

Εν κατακλείδι, τη δύσκολη αυτή περίοδο που η παγκόσμια οικονομία πλήττεται λόγω του COVID-19, υπάρχει ελπίδα για τις επιχειρήσεις να ανακάμψουν, αρκεί να χειριστούν σωστά την έκτακτη κατάσταση και να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες που ενδέχεται να παρουσιαστούν στο μέλλον. Με αυτό τον τρόπο είναι πιθανό να καταφέρουν να κατευνάσουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις συνέπειες που θα υπάρξουν ως προς την εικόνα τους, την κεφαλαιακή τους επάρκεια και τη συνολική τους αξία.

Το ΔΠΧΑ 9 αποτελεί απάντηση σε ένα από τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την τελευταία χρηματοπιστωτική κρίση, όταν πολλές τράπεζες είχαν προβλέψεις για

ζημίες από δάνεια που ήταν πολύ μικρές για να απορροφήσουν τις ζημίες όταν οι δανειολήπτες αθέτησαν τις υποχρεώσεις τους. Διατυπώθηκαν, ανησυχίες ότι η εφαρμογή της προσέγγισης αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (expected credit loss - ECL) σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 θα οδηγούσε αυτόματα σε αιφνίδια και σημαντική αύξηση των προβλέψεων για τις πιστωτικές ζημίες των τραπεζών και ότι αυτό, με τη σειρά του, θα μείωνε την ικανότητά τους να δανείζουν σε πελάτες.

Η προσέγγιση ECL βάσει του ΔΠΧΑ 9 απαιτεί κρίση αλλά και ευελιξία. Όπως αναφέρεται από το IASB, οι τράπεζες (και άλλες επιχειρήσεις) δεν αναμένεται να εφαρμόσουν μηχανικά τις υφιστάμενες προσεγγίσεις ECL για τον καθορισμό του ύψους των προβλέψεων σε μια εξαιρετική κατάσταση όπως η υφιστάμενη κρίση της COVID-19. Αναμένεται από τα πιστωτικά ιδρύματα, να χρησιμοποιήσουν πλήρως την κρίση τους και την ευελιξία εντός των περιορισμών του ΔΠΧΑ 9, για να μετριάσουν τυχόν αδικαιολόγητες επιπτώσεις της κρίσης στις προβλέψεις των τραπεζών για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες, χωρίς να υπονομεύεται η εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Λόγω της φύσης του ΔΠΧΑ 9, ήτοι, το ότι βασίζεται σε αρχές και όχι κανόνες, περιλαμβάνει επαρκή ευελιξία έτσι ώστε να παράσχει πιστή αντανάκλαση των ειδικών συνθηκών της πανδημίας και των συναφών μέτρων δημόσιας πολιτικής.

Λαμβάνοντας υπόψη, την εξάπλωση της νόσου COVID-19 σε ολόκληρο τον πλανήτη, έχουν ληφθεί και εξακολουθούν να λαμβάνονται μέτρα από διάφορες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις για την πρόληψη της μετάδοσης του ιού μαζί με μέτρα οικονομικής στήριξης και ανακούφισης που σκοπό έχουν την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας σε άτομα, νοικοκυριά αλλά και επιχειρήσεις. Αυτά τα μέτρα ανακούφισης περιλαμβάνουν, χωρίς να περιορίζονται σε αυτά, αναστολές πληρωμών για την εξόφληση δανείων, διευκολύνσεις υπερανάληψης και υποθήκες, εγγυήσεις δανείων καθώς και άλλες μορφές επιχειρηματικής υποστήριξης που απευθύνονται σε μεμονωμένες επιχειρήσεις ή συγκεκριμένους κλάδους (π.χ. για σκοπούς ρευστότητας).

Οι εκδότες ίσως να παρέχουν μέτρα σε εθελοντική βάση στους δανειολήπτες στο πλαίσιο της πανδημίας. Αυτά μπορεί να λάβουν τη μορφή επαναδιαπραγμάτευσης,

αναδιάταξης ή επαναπρογραμματισμού των ταμειακών ροών που ενδέχεται να έχουν ή να μην επηρεάζουν την καθαρή παρούσα αξία αυτών των ταμειακών ροών.

Ενώ τα μέτρα αυτά μπορούν να έχουν διάφορες μορφές, οι εκδότες θα πρέπει να εξετάσουν λεπτομερώς τις επιπτώσεις στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, ιδίως όσον αφορά τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9. Η εκτίμηση αυτών των επιπτώσεων, απαιτεί αξιολόγηση των ειδικών συνθηκών και καταστάσεων που θα επιτρέψει στους εκδότες να διακρίνουν μεταξύ μέτρων που έχουν άμεσο αντίκτυπο στον πιστωτικό κίνδυνο κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και εκείνων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προσωρινών περιορισμών ρευστότητας των δανειοληπτών.

Οι εκδότες θα πρέπει να αξιολογήσουν ενδελεχώς τον αντίκτυπο των μέτρων οικονομικής στήριξης και αρωγής στα αναγνωρισμένα χρηματοπιστωτικά μέσα και τις συνθήκες τους. Αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση του κατά πόσον τα μέτρα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα την τροποποίηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και κατά πόσον οι τροποποιήσεις οδηγούν στην αποαναγνώρισή τους.

Επίσης, ο καθορισμός του εάν συντρέχουν οι συνθήκες αποαναγνώρισης εξαρτάται από το αν η τροποποίηση των όρων του μέσου θεωρείται ουσιαστική ή όχι. Η αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τόσο ποιοτικά αλλά και ποσοτικά κριτήρια ιδιαίτερα δεδομένης της κατάστασης, θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο σημαντικής κρίσης.

Εάν τα μέτρα στήριξης παρέχουν προσωρινή ανακούφιση στους οφειλέτες που πλήττονται από την πανδημία και αν η καθαρή οικονομική αξία του δανείου δεν επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό, τότε η τροποποίηση δεν είναι πιθανό να θεωρηθεί σημαντική.

Επιπροσθέτως, υπάρχει η ανάγκη οι εκδότες να γνωστοποιούν (α) τη λογιστική τους πολιτική για τον καθορισμό του πότε μια τροποποίηση είναι σημαντική, αν είναι σχετική για την κατανόηση των οικονομικών τους καταστάσεων, και (β) τις εκτιμήσεις/κρίσεις που έχουν τις σημαντικότερες επιπτώσεις στα ποσά που αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου (SICR)

Το ΔΠΧΑ 9 απαιτεί από τους εκδότες να εκτιμούν σε κάθε ημερομηνία αναφοράς εάν ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού μέσου έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική του αναγνώριση. Η αξιολόγηση της ύπαρξης μιας SICR είναι μια ολιστική εκτίμηση ενός πλήθους ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών [ΔΠΧΑ 9, παράγραφος B5.5.17] και θα πρέπει να περιλαμβάνει τις αλλαγές στον κίνδυνο μη αποπληρωμής κατά τη διάρκεια ζωής, δηλαδή για ολόκληρη την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του μέσου.

Αν εύλογες και εμπειριστατωμένες πληροφορίες για τη μελλοντική εξέλιξη των σχετικών ανοιγμάτων δεν είναι διαθέσιμες χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια (είτε σε ατομική είτε σε συλλογική βάση), οι εκδότες μπορεί να λάβουν υπόψη παρελθούσες πληροφορίες για να διαπιστωθεί εάν υπήρξε σημαντική άνοδος του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με την αρχική αναγνώριση [ΔΠΧΑ 9, παράγραφος 5.5.11]. Εντούτοις, σημειώνεται ότι, αν και υπάρχει μαχητό τεκμήριο ότι οι αδυναμίες πληρωμής άνω των 30 ημερών παρέχουν τεκμήριο για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, αυτό το τεκμήριο μπορεί να ανατραπεί [ΔΠΧΑ 9, παράγραφος B5.5.20]. Θα πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά κατά πόσον οι συγκεκριμένες περιστάσεις που σχετίζονται με την πανδημία και τα συναφή μέτρα οικονομικής στήριξης και βοήθειας που προβλέπονται σε μεμονωμένες περιστάσεις αποτελούν επαρκή αιτιολόγηση για να ανατραπεί αυτό το τεκμήριο και σε αυτή την περίπτωση να γνωστοποιούν την κρίση τους.

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι σε περίπτωση που οι εκδότες συναντούν δυσκολίες στον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων της COVID-19 σε επίπεδο χρηματοοικονομικού μέσου, ίσως να είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί η εκτίμηση σε συλλογική βάση (δηλαδή σε ομάδα ή υποομάδα χρηματοπιστωτικών μέσων) [ΔΠΧΑ 9 παράγραφοι B5.5.1-B5.5.5].

Εκτίμηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας

Το μοντέλο αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας στο ΔΠΧΑ 9, απαιτεί από τους εκδότες να υπολογίζουν τις αναμενόμενες ζημίες καθώς και να εξετάζουν μελλοντικές πληροφορίες, οι οποίες αντανάκλουν "ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό που καθορίζεται από την αξιολόγηση μιας σειράς πιθανών

αποτελεσμάτων' και λαμβάνοντας υπόψη "εύλογες και εμπειριστατωμένες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες χωρίς υπερβολικό κόστος ή προσπάθεια κατά την ημερομηνία αυτή για παρελθόντα γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις μελλοντικών οικονομικών συνθηκών" [ΔΠΧΑ 9, παράγραφος 5.5.17].

Οι εκδότες πρέπει να εκτιμήσουν σε ποιο βαθμό, μεταξύ άλλων, ο υψηλός βαθμός αβεβαιότητας και οι ξαφνικές μεταβολές στις βραχυπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές αναμένεται να έχουν επιπτώσεις για ολόκληρη την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοπιστωτικού μέσου. Οι ανωτέρω εκτιμήσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας του μοντέλου ECL (expected credit loss) σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.

Το Πρότυπο δεν προβλέπει καμία αυτοματοποίηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι παράγοντες αυτοί θα πρέπει να επηρεάσουν το σχηματισμό πρόβλεψης ζημιών από δάνεια. Ειδικότερα, δεδομένης της ανεπάρκειας διαθέσιμων αλλά και αξιόπιστων πληροφοριών στο σημερινό πλαίσιο, οι εκδότες θα αντιμετωπίσουν προβλήματα κατά τη διαμόρφωση εύλογων και εμπειριστατωμένων οικονομικών προβλέψεων.

Τέλος, κατά τη διαμόρφωση προβλέψεων, οι εκδότες θα πρέπει να εξετάζουν τη φύση αυτού του οικονομικού "τραντάγματος" (δηλαδή εάν το αποτέλεσμα της πανδημίας αναμένεται να είναι προσωρινό) και τον αντίκτυπο των οικονομικών μέτρων στήριξης και ανακούφισης (συμπεριλαμβανομένων των μορατόρια πληρωμών) στον πιστωτικό κίνδυνο κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής των μέσων, συμπεριλαμβάνοντας, ανάλογα με τη λήξη των μέσων, μακροπρόθεσμες εκτιμήσεις.

Δημόσιες διασφαλίσεις για τα ανοίγματα των εκδοτών

Τα Κράτη Μέλη έχουν σκοπό να παρέχουν δημόσιες εγγυήσεις για τα ανοίγματα των εκδοτών. Αυτά τα μέτρα, ίσως έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, αλλά μοιράζονται το θεμελιώδες στοιχείο της εξασφάλισης της μερικής ή πλήρους ανάκτησης των ποσών που σχετίζονται με τα επηρεαζόμενα χρηματοπιστωτικά μέσα.

Η ύπαρξη τέτοιων πιστωτικών βελτιώσεων μπορεί να έχει αντίκτυπο στην ίδια την μέτρηση της ECL (expected credit loss), ανάλογα με το αν οι πιστωτικές βελτιώσεις λογίζονται σαν αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων ή όχι και αν

αναγνωρίζονται ξεχωριστά από τον εκδότη. Κατά την επιμέτρηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, ο εκδότης θα πρέπει να συμπεριλάβει τις ταμειακές ροές από τη ρευστοποίηση εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων που (α) αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων του δανείου και (β) δεν αναγνωρίζονται μεμονωμένα [ΔΠΧΑ 9, παράγραφος B5.5.55].

Θέματα διαφάνειας

Ακόμα, θα πρέπει να τονιστεί η μεγάλη σημασία της παροχής όλων των σχετικών γνωστοποιήσεων από τους εκδότες που σχετίζονται με τις πραγματικές και τις δυνητικές επιπτώσεις της COVID-19 προκειμένου να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7 Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις.

Ειδικότερα, οι γνωστοποιήσεις θα πρέπει να επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν την καταγραφείσα ECL (expected credit loss) και να αντιληφθούν τις παραδοχές και τις κρίσεις που έγιναν στην εκτίμησή τους. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις κρίσεις σχετικά με τον τρόπο και τον βαθμό στον οποίο έχουν ληφθεί υπόψη η επίδραση της πανδημίας και των συναφών μέτρων στήριξης στην αξιολόγηση της SICR και της ECL, καθώς και η χρησιμοποίηση μελλοντικών πληροφοριών.

Επιπλέον, σύμφωνα και με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7 αλλά και του ΔΛΠ 1 Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων, οι εκδότες θα πρέπει να παρέχουν οποιοσδήποτε επιπλέον πληροφορίες επιτρέπουν στους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν τη συνολική επίδραση της νόσου στην οικονομική θέση και τις επιδόσεις των εκδοτών. Αυτό είναι ιδιαίτερος σημαντικό για τις περιοχές στις οποίες τα ΔΠΧΑ απαιτούν την εφαρμογή σημαντικής κρίσης, η οποία θα μπορούσε να περιέχει και άλλες θεματικές της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Συνοψίζοντας από όλα όσα έχουν αναφερθεί προηγουμένως, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως τα χρηματοοικονομικά μέσα αλλά και η αποτίμηση τους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τις επιχειρήσεις και για την πορεία τους στο μέλλον. Τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των οικονομικών οντοτήτων και της εξέλιξης τους. Όλες οι οικονομικές οντότητες πλέον χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είναι χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις και όλα αυτά αποτιμώνται στην εύλογη αξία.

Πολλοί υποστηρίζουν πως η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία είναι πιο ορθή, διότι προσφέρει μεγαλύτερη κατανόηση και αξιοπιστία για όλα τα μέρη. Αρκετοί θεωρούν πως με αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα στους επενδυτές να αξιολογούν σωστά όλες τις καταστάσεις γιατί οι πληροφορίες που παρέχονται είναι περισσότερο αξιόπιστες για τα χρηματοοικονομικά μέσα και την αξία τους καθώς είναι ο τρόπος που λαμβάνει περισσότερα στοιχεία για μια χρονική στιγμή. Οπότε, είναι ένας τρόπος πιο δίκαιος σε σχέση με άλλους τρόπους αποτίμησης.

Αυτό μπορεί να γίνει κατανοητό και από την βιβλιογραφική και αρθρογραφική επισκόπηση που πραγματοποιήθηκε στο δεύτερο κεφάλαιο. Οι περισσότεροι αναλυτές πιστεύουν αυτό με βάση και έρευνες που διεξάγει για την εύλογη αξία. Τα ΔΛΠ και ΔΠΧΑ καθορίζουν πλέον την αναγνώριση, την αποτίμηση αλλά και την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων και η μέθοδος που χρησιμοποιούν είναι η εύλογη αξία. Πιο ειδικά, με τα χρηματοοικονομικά μέσα ασχολείται το ΔΛΠ 32, το ΔΠΧΑ 9 και το ΔΠΧΑ 7 που αφορά τις γνωστοποιήσεις για αυτά τα μέσα. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα θεωρούνται αρκετές φορές δύσκολα ως προς την κατανόηση τους και χρειάζονται αλλαγές. Για τον λόγο αυτό, υπήρξε αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 με το ΔΠΧΑ 9.

Το σκεπτικό για αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 υπήρχε αρκετά χρόνια και η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, επίσπευσε την διαδικασία αλλαγής. Αρκετοί χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ανέφεραν αρκετά προβλήματα στην κατανόηση και στην πολυπλοκότητα των κανονισμών που έθετε το ΔΛΠ 39. Το συμβούλιο διεθνών λογιστικών προτύπων προέβη αρκετές φορές σε αλλαγές που αφορούσαν το ΔΛΠ 39 ώστε να διευκολύνουν τους χρήστες. Ωστόσο, όσες αλλαγές και να έγιναν, οι περισσότεροι χρήστες, δεν ήταν ευχαριστημένοι και το πρότυπο παρέμεινε για τους περισσότερους δυσνόητο. Το ΔΠΧΑ 9 προσπαθεί να δώσει λύση σε όσα προβλήματα ανέφεραν οι χρήστες.

Η αρχική αναγνώριση και η παύση αναγνώρισης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 δεν έχει κάποια αλλαγή σε σχέση με τη μέθοδο που υπήρχε με το ΔΛΠ 39, στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό μέσο. Η αρχική αναγνώριση γίνεται στην εύλογη αξία και η παύση αναγνώρισης γίνεται στην περίπτωση που η οντότητα έχει μεταβιβάσει το στοιχείο και έχουν εκπέσει τα συμβατικά δικαιώματα. Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει μια καινοτόμο μέθοδο που είναι να επιβάλλει την ταξινόμηση τους στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ή μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων. Η επιλογή ανάμεσα από την μέθοδο ταξινόμησης καθορίζεται από το επιχειρηματικό μοντέλο το οποίο θέλει να ακολουθήσει η οντότητα αλλά και από τα χαρακτηριστικά που έχουν οι ταμειακές ροές του περιουσιακού στοιχείου. Το στοιχείο αποτιμάται στο αποσβεσμένο κόστος και διακρατείται για αυτό τον σκοπό για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όταν δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές για την αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου ποσού του υπόλοιπου κεφαλαίου. Όλα τα παραπάνω κινούνται προς την σωστή κατεύθυνση αλλά ακόμα και με την δημιουργία ενός νέου προτύπου, αρκετοί χρήστες δυσκολεύονται και πάλι.

Γενικότερα, η αναγνώριση και η επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων, είναι μια δύσκολη διαδικασία και απαιτείται αρκετός χρόνος από όλα για την πλήρη κατανόηση τους. Χρειάζεται προσπάθεια από τις επιχειρήσεις και γενικότερα από όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ωστόσο φαίνεται πως τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια εναρμόνιση με τον τρόπο αναγνώρισης και αποτίμησης των μέσων, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την παγκόσμια οικονομία. Η έρευνα που διενεργήθηκε στην εν λόγω διπλωματική εργασία είναι στην βάση της βιβλιογραφική και αρθρογραφική και αφορούσε τα χρηματοοικονομικά μέσα και τις

διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του Δ.Λ.Π. 39 και του Δ.Π.Χ.Α. 9 το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ 39. Οι περιορισμοί για την έρευνα είναι ότι η εργασία εστίασε σε βιβλιογραφική και αρθρογραφική ανασκόπηση των μέσων και δεν υπήρξε κάποια εμπειρική μελέτη όσον αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα. Στο μέλλον θα μπορούσε να διεξαχθεί και εμπειρική μελέτη για χρηματοοικονομικά μέσα και τις διαφορές που υπάρχουν σε σχέση με το ΔΠΛ 39 και το ΔΠΧΑ 9. Ακόμα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα παρουσίαζε μια τέτοια μελέτη, ειδικά με την πανδημία της νόσου COVID 19 και το πώς επηρεάστηκαν τα χρηματοοικονομικά μέσα των επιχειρήσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Μπάλλας Α., Χέβας Δ., (2011), Χρηματοοικονομική Λογιστική, Γ' ΕΚΔΟΣΗ, Αθήνα

Νεγκάκης Χ. (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Θεωρία και Εφαρμογές, Θεσσαλονίκη

Νεγκάκης Χ. (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Ειδικά Θέματα, Θεσσαλονίκη

Νεγκάκης Χ. (2016), Λογιστική Εταιριών, Σύμφωνα με τα Ελληνικά και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Θεσσαλονίκη

Stelios Ntotsias, (2015), ACCA Paper P2 Corporate Reporting, book 1.

GrantThornton (2009), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς I.F.R.S., Β' ΕΚΔΟΣΗ Αναθεωρημένη, Τόμος Β', Αθήνα

GrantThornton (2009), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς I.F.R.S., Β' ΕΚΔΟΣΗ Αναθεωρημένη, Τόμος Γ', Αθήνα

Ξένη

Adzis A., Tripe, D. and Dunmore, P. (2016) .“IAS 39, income smoothing, and procyclicality: evidence from Hong Kong banks”, *Journal of Financial Economic Policy*, vol.8, pp. 80-94.

Butler C.,(2009), Accounting for financial instruments, John Willey & Sons Ltd, Chichester

Capkun, V. , Collins, D and Jeanjean, T. (2013). “The Effect of IAS/IFRS Adoption on Earnings Management (Smoothing): A Closer Look at Competing Explanations”

Chisnall P., (2000). "Fair Value Accounting: Industry Review", *Financial Stability Review*. vol. 9, pp. 27-33.

Christensen, H. B., Lee, E. , Walker, M. and Zeng Ch. (2015), "Incentives or Standards: What Determines Accounting Quality Changes around IFRS Adoption?" *European Accounting Review*.24, pp. 31-61.

Deegan C. and Unerman J., (2006), *Financial Accounting Theory*, European edition, McGraw-Hill Companies Inc.

Fiechter, P. (2010) , "Application of the Fair Value Option Under IAS 39: Effects on the Volatility of Bank Earnings", *Journal of International Accounting Research*

Hitz J.M.,(2007), "The Decision Usefulness of Fair Value Accounting- A Theoretical Perspective", *European Accounting Review*,vol 16. pp. 323-362.

Larson, R. K.,and Street, D. L. (2004), "Convergence with IFRS in an expanding Europe: Progress and obstacles identified by large accounting firmssurvey", *Journal of International Accounting*, vol 13. pp. 89-119.

Lu H.Y. and Mande V.,(2014). "Does Disaggregation of Fair Value Information increase the Value Relevance of the Fair Value Hierarchy?", *Elsevier Journal*, vol 26. pp. 90-97.

Magnan M. and Cornier D.,(2005), "From Accounting to "forecounting"", *Accounting perspectives*.vol. 4. pp. 243-255.

Magnan M.,(2009), "Fair Value Accounting and the Financial Crisis: Messenger or Contributor", *Accounting Perspectives*, vol 8.pp. 189-213.

McDonough R.P. and Shakespeare C.M.,(2015), "Fair Value Measurement Capabilities, disclosure and the Perceived reliability of Fair Value estimates: A discussion of Bhat & Ryan(2015)", *Elsevier Journal*

McSweeney B.,(2009), "The Roles of Financial Asset Market Failure Denial and the Economic Crisis: Reflections on Accounting and Financial Theories and Practices", *Accounting, organizations and society*, vol 46. pp. 96-99.

Munk C.,(2013), *Financial Asset Pricing Theory*, Oxford University Press

Nobes C., (2015), "IFRS Ten Years on: Has the IASB Imposed Extensive Use of Fair Value? Has the EU Learnt to Love IFRS? And Does the use of Fair Value make IFRS illegal in the EU?", *Accounting in Europe*, vol.12.pp. 153-170.

Pozen R., (2009). "Is It Fair to Blame Fair Value Accounting for the Financial Crisis?", *Harvard Business Review*, vol 87. No 11.

Penman N. ,(2008), "Principles for the application of Fair Value Accounting", Center of Excellence in Accounting and Security Analysis

Schmidt M.,(2009), "Fair Value: Your Value or Mine? An Observation on the Ambiguity of the Fair Value Notion Illustrated by the Credit Crunch", *Accounting in Europe*, vol. 6. No 2.pp 271-282.

Vialcanet, R. and Roig, C. (2013), "Empirical study about the effects of IAS 32 in Cooperatives ", *Universitat Rovira i Virgili. Department d'Economia*

Wang, C. (2014), "Accounting Standards Harmonization and Financial Statement Comparability: Evidence from Transnational Information Transfer", *Journal of Accounting Research*, vol 52.pp. 955–992.

Whittington G., (2005), "the Adoption of International Accounting Standards in the European Union", *European Accounting Review*, vol. 14.No 1.pp.127-153.

Ηλεκτρονικές πηγές

www.iasplus.com

www.taxheaven.gr

www.e-forologia.gr

www.forin.gr